

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

EKONOMİK GÖRÜNÜM

Mart 2020

Son Güncelleme Tarihi: 03.04.2020

Not: Sunumda yer verilen veri, görüş ve değerlendirmeler, hiçbir kişi, kurum veya kuruluşa herhangi bir taahhüt içermemekte olup sadece bilgi amaçlıdır.

A- MAKROEKONOMİK GELİŞMELER.....	3
B- MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM.....	21
C- DIŞ TİCARETTE GELİŞMELER	27
1) MAL TİCARETİ.....	28
2) HİZMETLER TİCARET.....	42
D- YATIRIM ORTAMI ve YABANCI SERMAYE	48
E- SERBEST BÖLGELER.....	54
F- İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU ve ÇOK TARAFLI TİCARET	59

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

A-MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

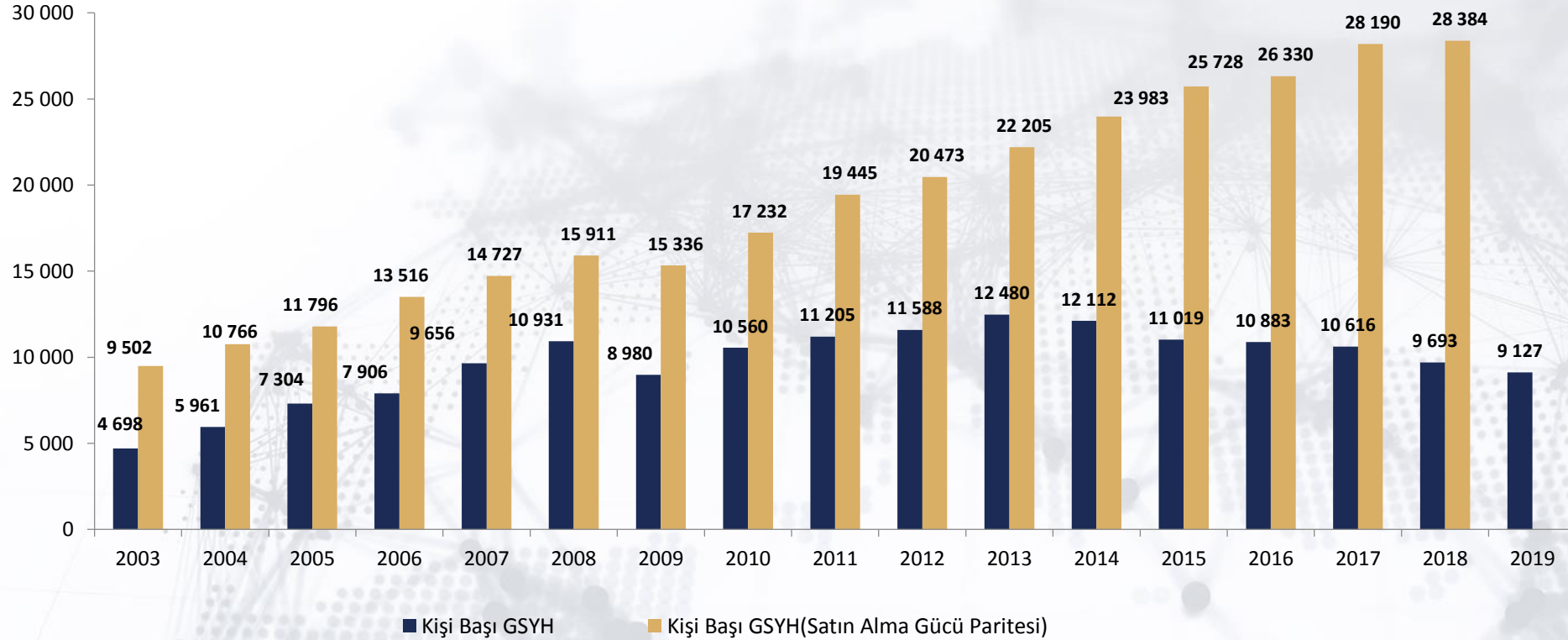
Temel Ekonomik Göstergeler

	2000	2010	2015	2016	2017	2018	2019
GSYH ARTIŞI, 2009 Fiyatlarıyla, %	6,6	8,5	6,1	3,2	7,5	2,8	0,9
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar TL	171	1.160	2.339	2.609	3.111	3.724	4.280
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar \$	272	772	862	863	853	789	754
NÜFUS, Bin Kişi, Yıl Ortası	64.269	73.142	78.218	79.278	80.313	81.407	82.579
KİŞİ BAŞINA GSYH, Cari Fiyatlarla, \$	4.229	10.560	11.019	10.883	10.616	9.693	9.127
İHRACAT (ÖTS, F.O.B.), Milyon \$	27.775	113.883	143.839	142.530	156.993	167.921	171.481
İHRACAT(ÖTS)/GSYH,%	10,2	14,7	16,7	16,5	18,4	21,3	22,8
İTHALAT (ÖTS, C.I.F.), Milyon \$	54.503	185.544	207.234	198.618	233.800	223.047	202.703
İTHALAT(ÖTS)/GSYH, %	20,1	24,0	24,0	23,0	27,4	28,3	26,9
İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANI (% , ÖTS)	51,0	61,4	69,4	71,8	67,1	75,3	84,6
SEYAHAT GELİRLERİ, Milyar \$	7,6	22,6	26,6	18,7	22,5	25,2	29,8
DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR (GİRİŞ), Milyar \$	1,0	9,1	19,3	13,9	11,1	13,0	8,4
CARİ İŞLEMLER DENGESİ/GSYH, %	-3,7	-6,1	-4,5	-3,8	-5,6	-3,4	0,22
İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI, %		46,5	51,3	52,0	52,8	53,2	53,0
İŞSİZLİK ORANI, %		11,1	10,3	10,9	10,9	11,0	13,7
İSTİHDAM ORANI, %		41,3	46,0	46,3	47,1	47,4	45,7
TÜFE, (On iki aylık ortalamalara göre değişim) (%)		8,6	7,7	7,8	11,1	16,3	15,2

Kaynak: TÜİK, TCMB

Kişi Başı Düşen GSYH, ABD Doları

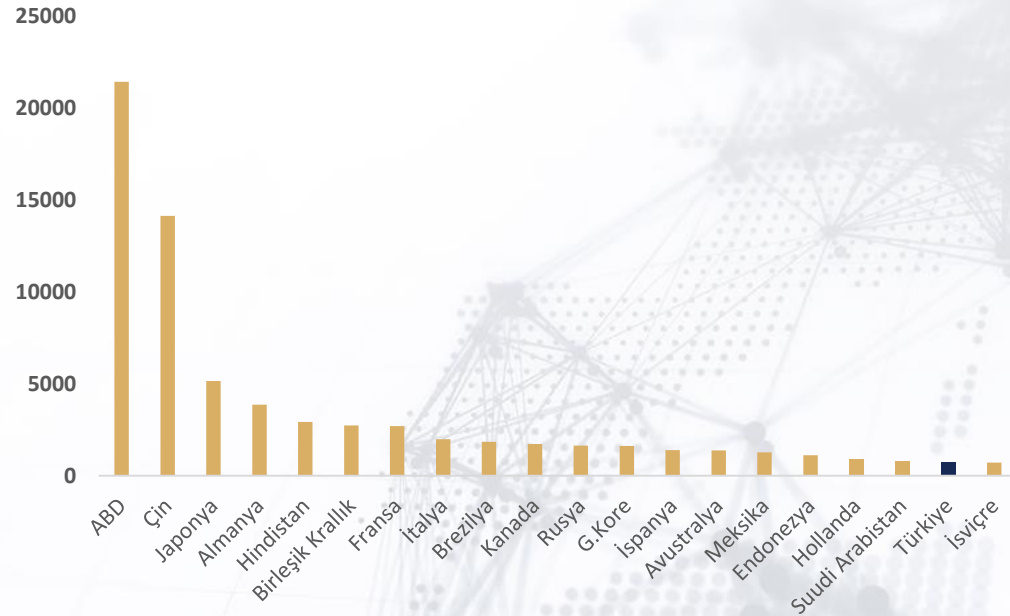
Kaynak: TÜİK

- Kişi başı Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH), 2019 yılında, 2002 yılına göre yaklaşık 2,5 katına çıkarak 3.581 dolardan 9.127 dolara yükselmiştir.
- Satın Alma Gücü Paritesine (SGP) göre, 2018’de kişi başı GSYH, 28.384 dolara yükselmiştir.

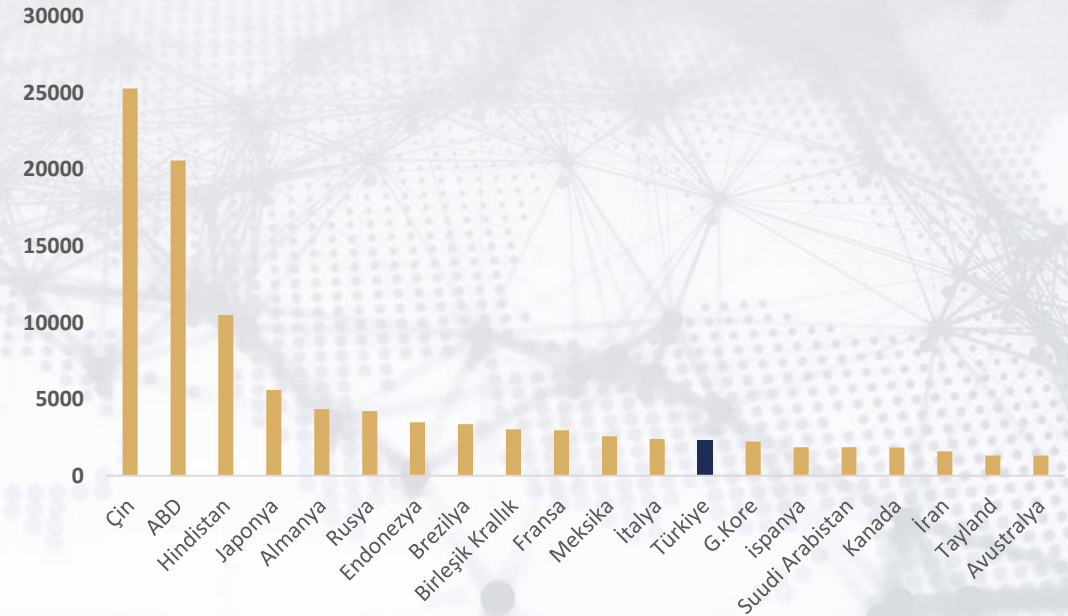
Dünya'nın En Büyük 20 Ekonomisi (Cari ve Satın Alma Gücü Paritesine (SGP) Göre GSYH)

GSYH (Cari) Milyar \$

Kaynak: TÜİK, IMF

GSYH (SGP) Milyar \$

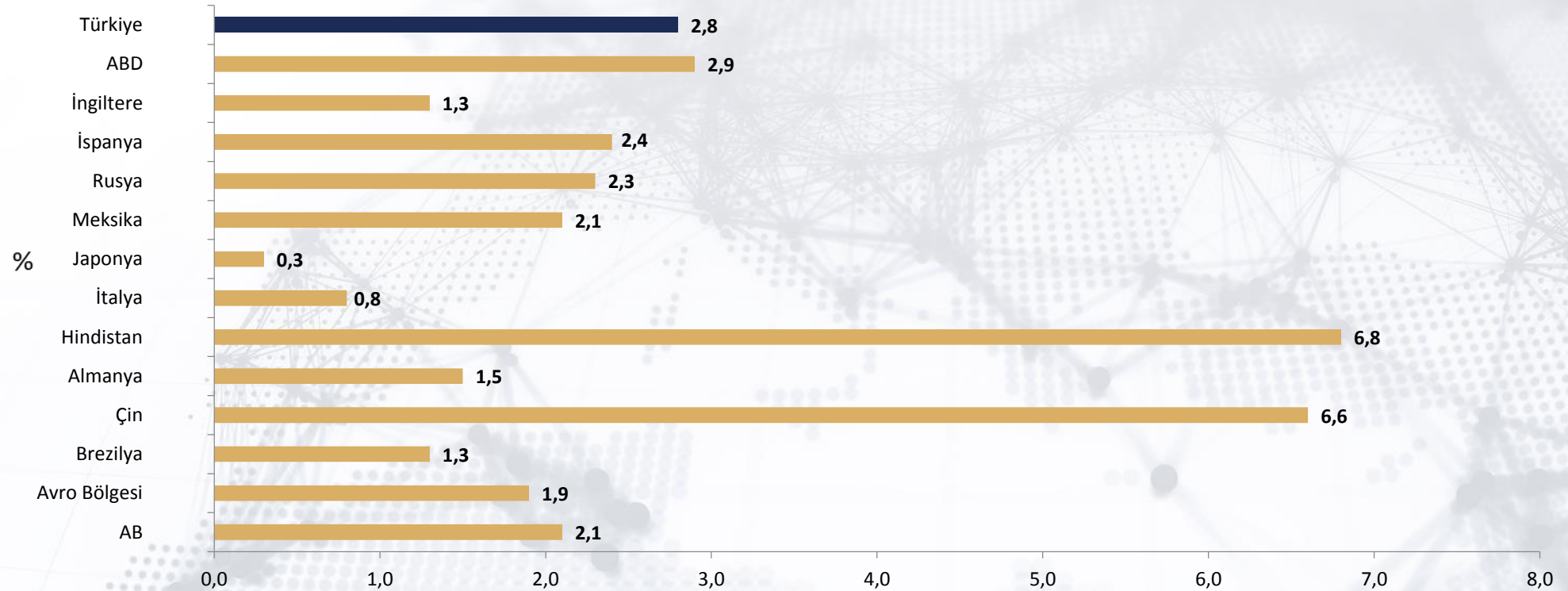

Kaynak: IMF

➤ 2019 yılı itibarıyla cari GSYH sıralamasına göre Türkiye Dünya'nın 19., Avrupa'nın 7. büyük ekonomisidir.

Başlıca Bölgeler ve Ülkeler İtibarıyla GSYH Artışları (2018)

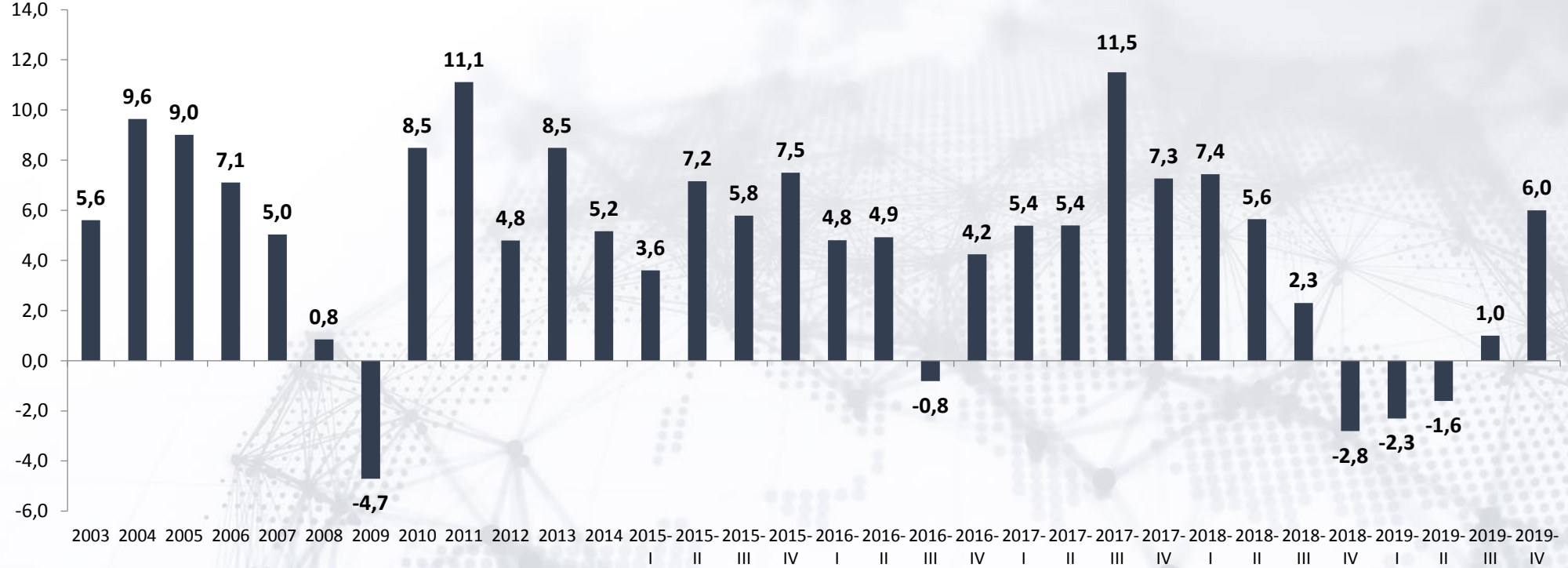

Kaynak: TÜİK, IMF

➤ Türkiye ekonomisi 2018 yılında %2,8, 2019 yılında ise %0,9 oranında büyümüştür.

Dönemler İtibarıyla GSYH Büyüme Oranları (%)

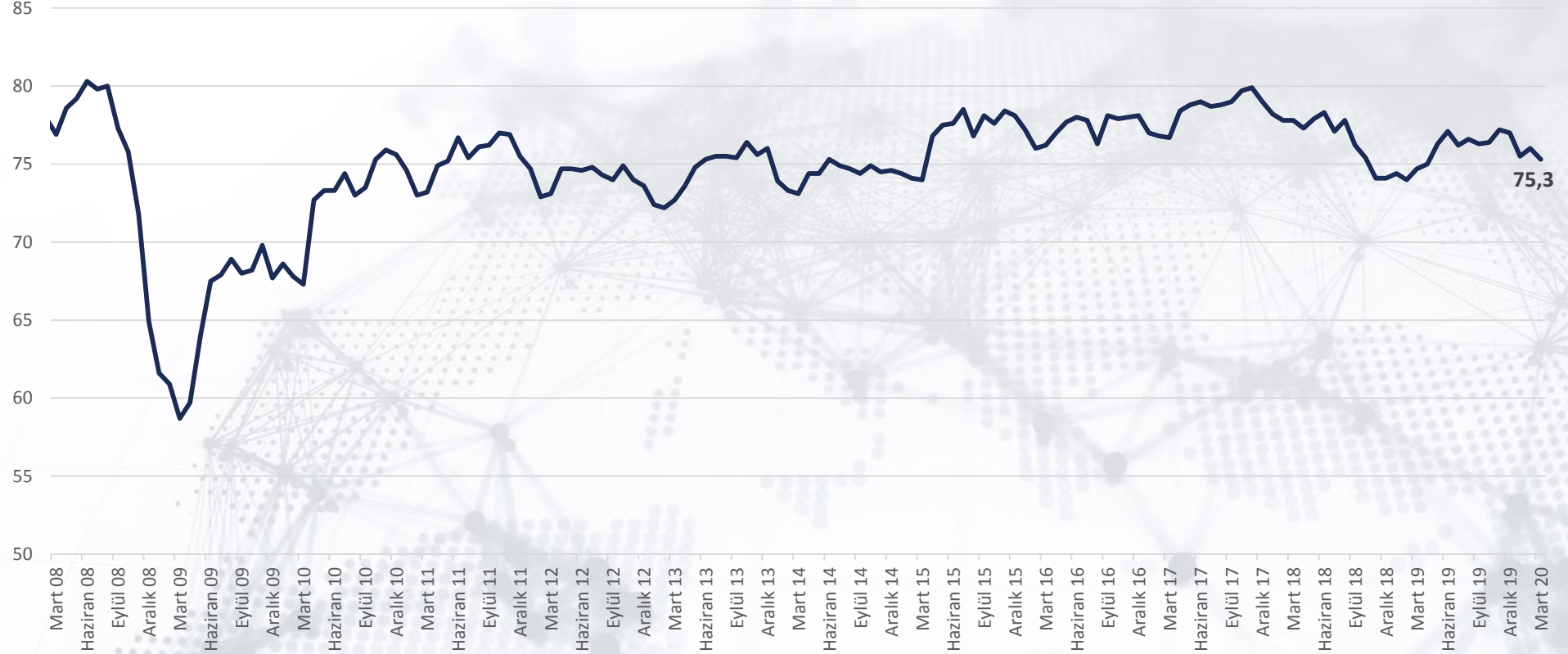
Kaynak: TÜİK

Yıllık Artışlar

- Türkiye ekonomisi 2019 yılının dördüncü çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %6,0 oranında büyürken 2019 yılının tamamında ise %0,9 oranında büyümüştür.
- 2003-2019 döneminde Türkiye ekonomisinde yıllık ortalama %5,2 oranında büyüme kaydedilmiştir.

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)

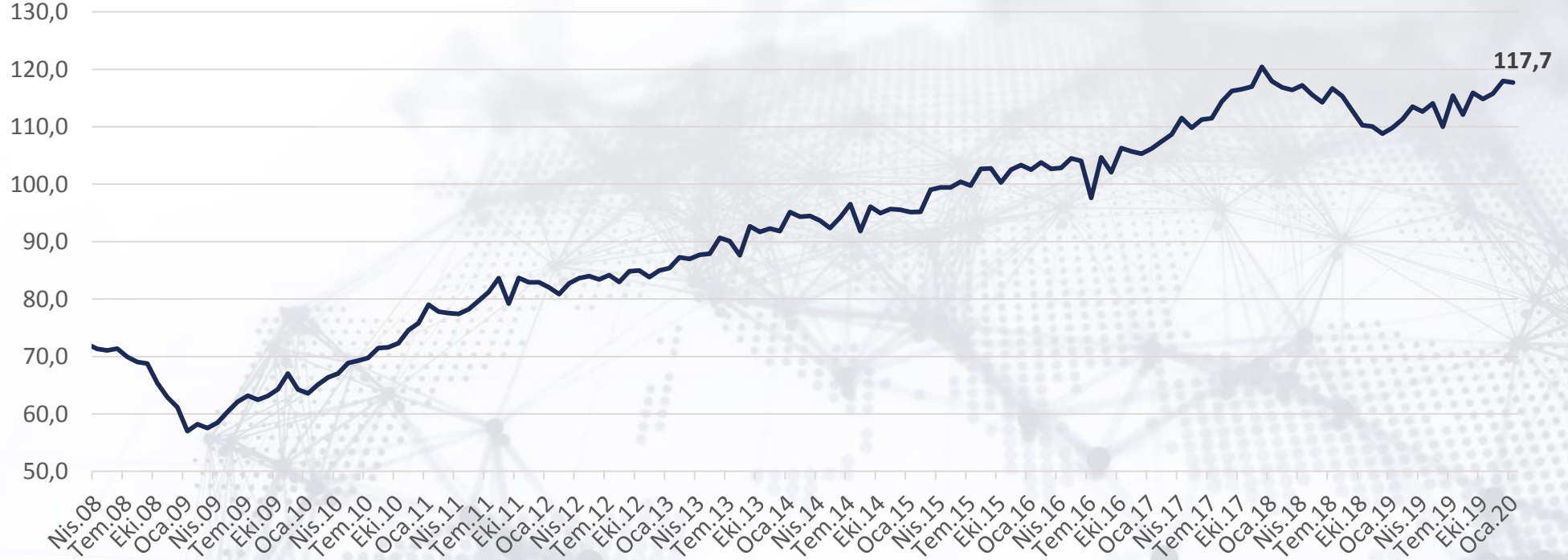

Kaynak: TCMB

- 2020 yılı Mart ayında, İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı; bir önceki aya göre 0,7 puan azalış, bir önceki yılın aynı ayına göre ise 0,6 puan artış göstererek %75,3 seviyesinde gerçekleşmiştir. set.gov.tr

Sanayi Üretim Endeksi* (SÜE)

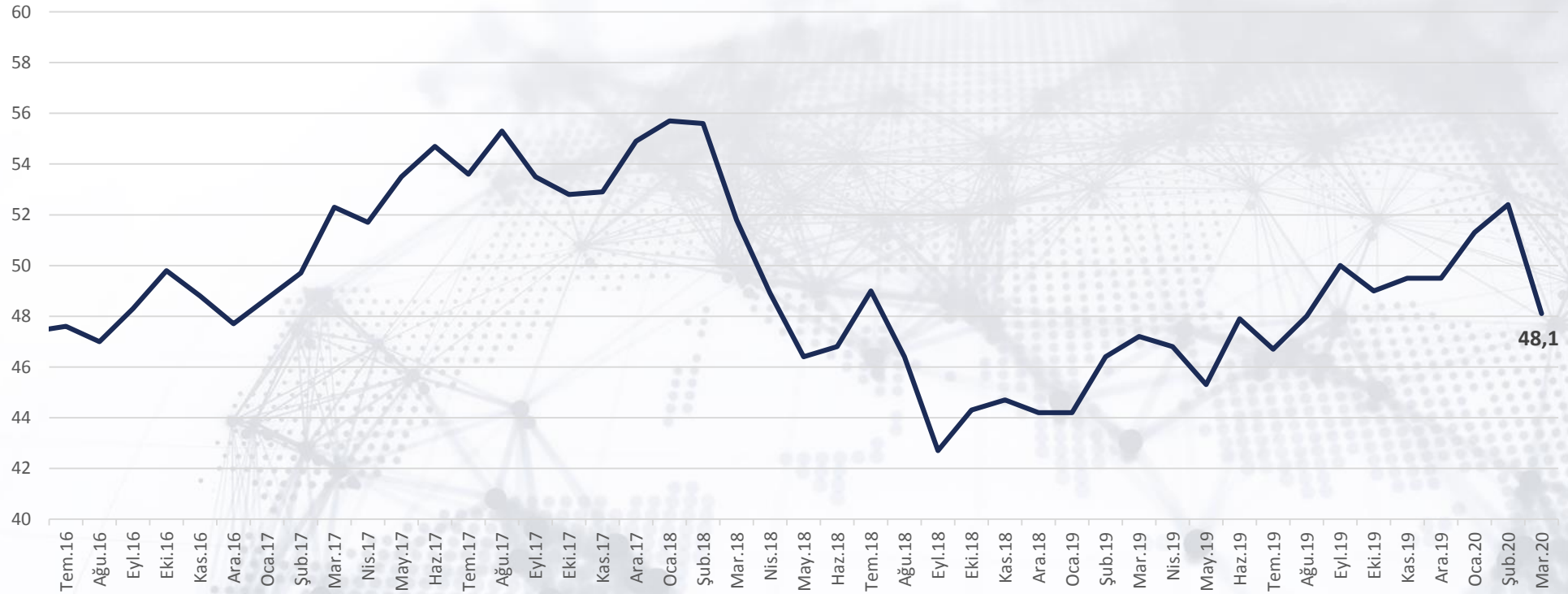
Kaynak: TÜİK

- Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış SÜE 2020 yılı Ocak ayında bir önceki aya göre %0,2 oranında azalırken takvim etkisinden arındırılmış SÜE bir önceki yılın aynı ayına göre %7,9 oranında artmıştır.

*Mevsimsellikten Arındırılmış Endeks (2015=100)

Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI)

Kaynak: Markit Economics

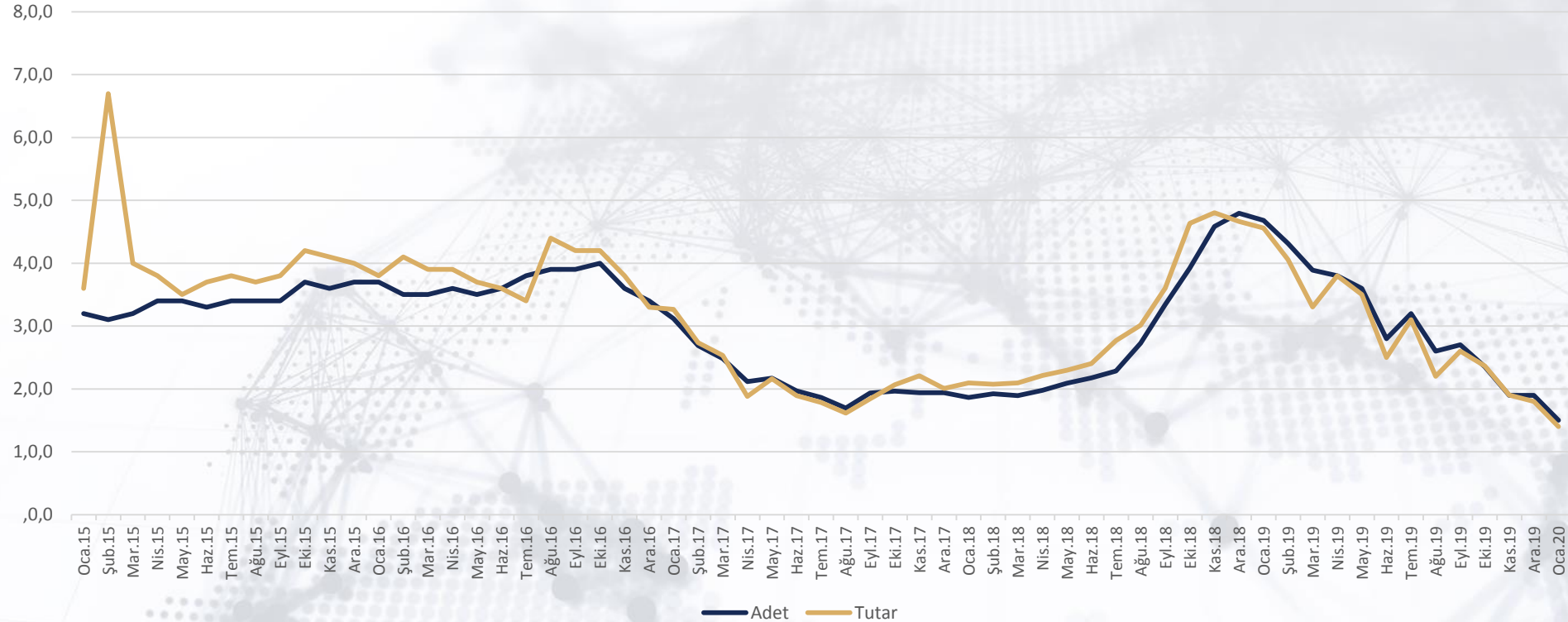
- PMI, 2020 yılı Mart ayında bir önceki aya göre 4,3 puan düşüş göstermiş olup 48,1 değeri ile eşik değerin altında gerçekleşmiştir.

* Endeks değerinin 50'nin üzerinde olması artışı, altında olması düşüşü göstermektedir.

Karşılıksız Çek Oranları

Karşılıksız İşlemi Yapılan Çekler / Bankalara İbrahim Edilen Çekler (%)

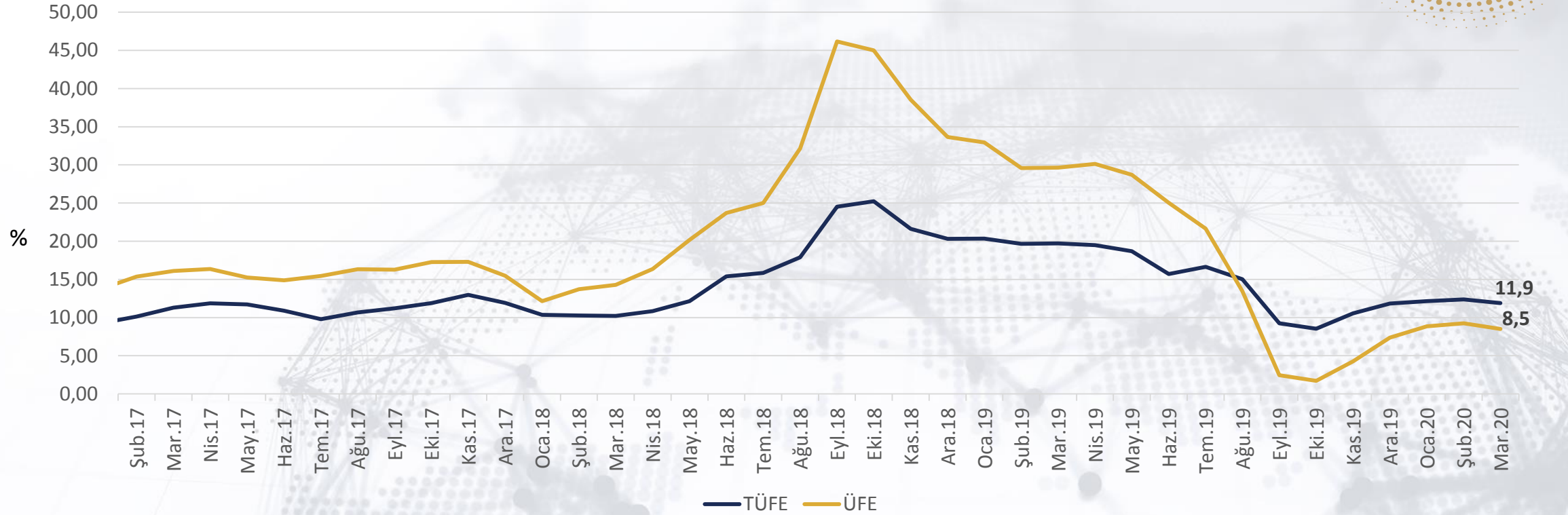

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

- 2020 yılı Ocak ayında “karşılıksız” işlemi yapılan çek adedinin bankalara ibraz edilen çekler içerisindeki oranında ve “karşılıksız” işlemi yapılan çeklerin tutar olarak toplam içerisindeki oranında azalış devam etmiştir.

Enflasyondaki Gelişmeler*

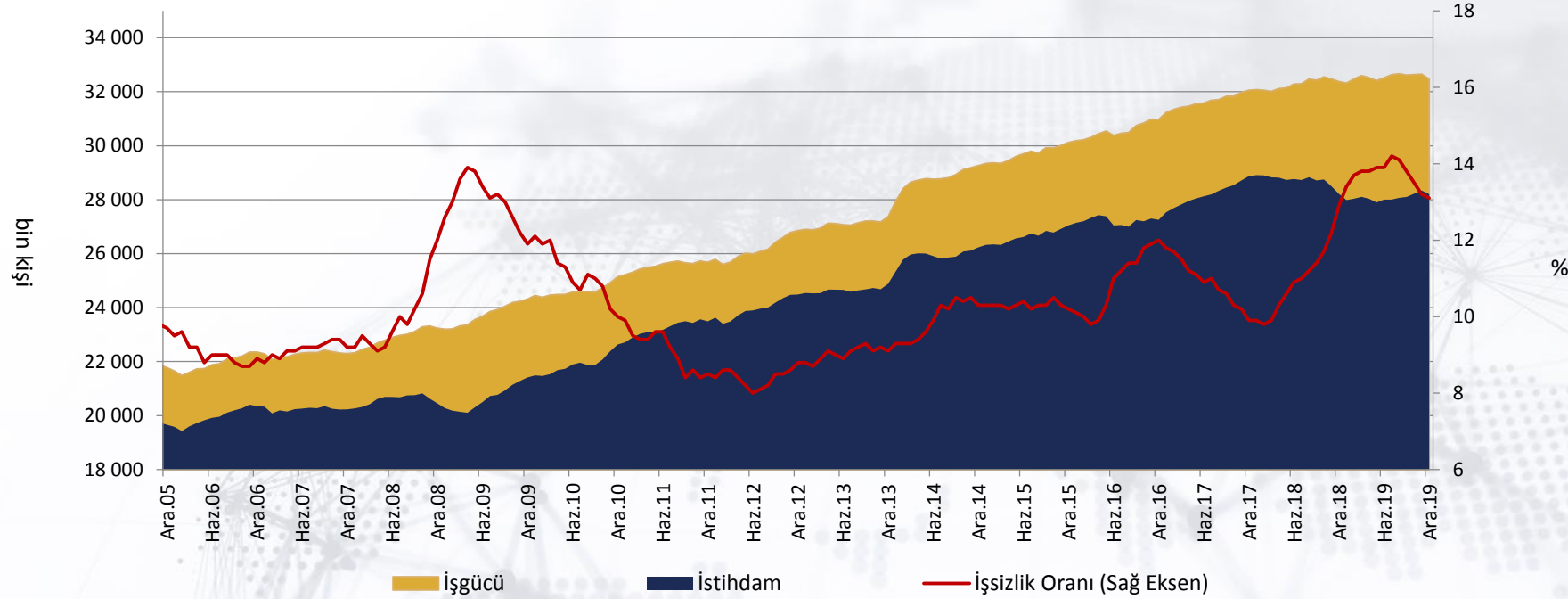
Kaynak: TÜİK

- 2020 yılı Mart ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre, TÜFE’de %11,9 oranında, Yİ-ÜFE’de ise %8,5 oranında artış gerçekleşmiştir.

*Endeks (2003=100)

İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler

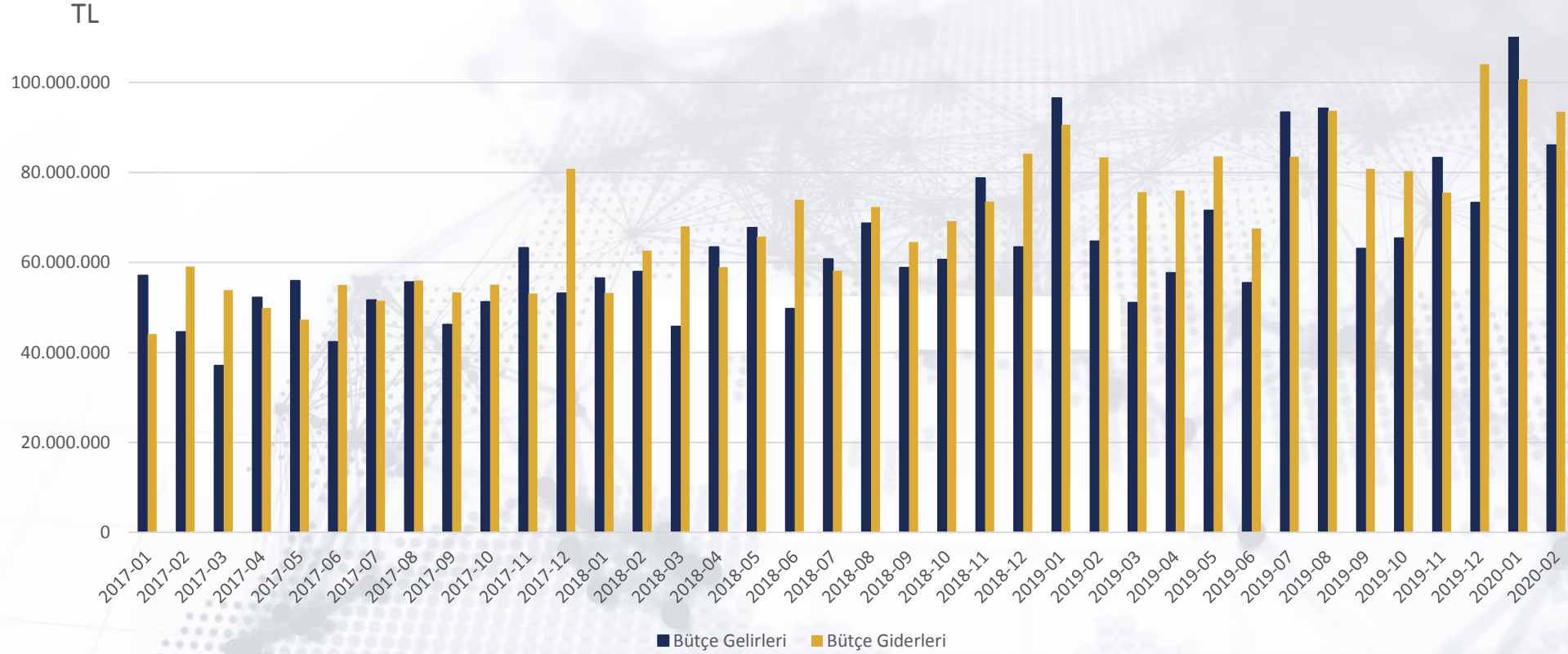
Kaynak: TÜİK

Not: Mevsimsel Düzeltilmiş Veriler

- 2019 yılı Aralık döneminde işsizlik oranı %13,7 iken; mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı %13,1 düzeyinde gerçekleşmiştir.
- Mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranı ABD'de %3,5 (Aralık), AB(28)'de %6,2 (Aralık), Avro Bölgesi'nde %7,4 (Aralık), Almanya'da %3,2 (Aralık), Fransa'da %8,4 (Aralık) ve İtalya'da %9,8 (Aralık) düzeyinde bulunmaktadır.

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

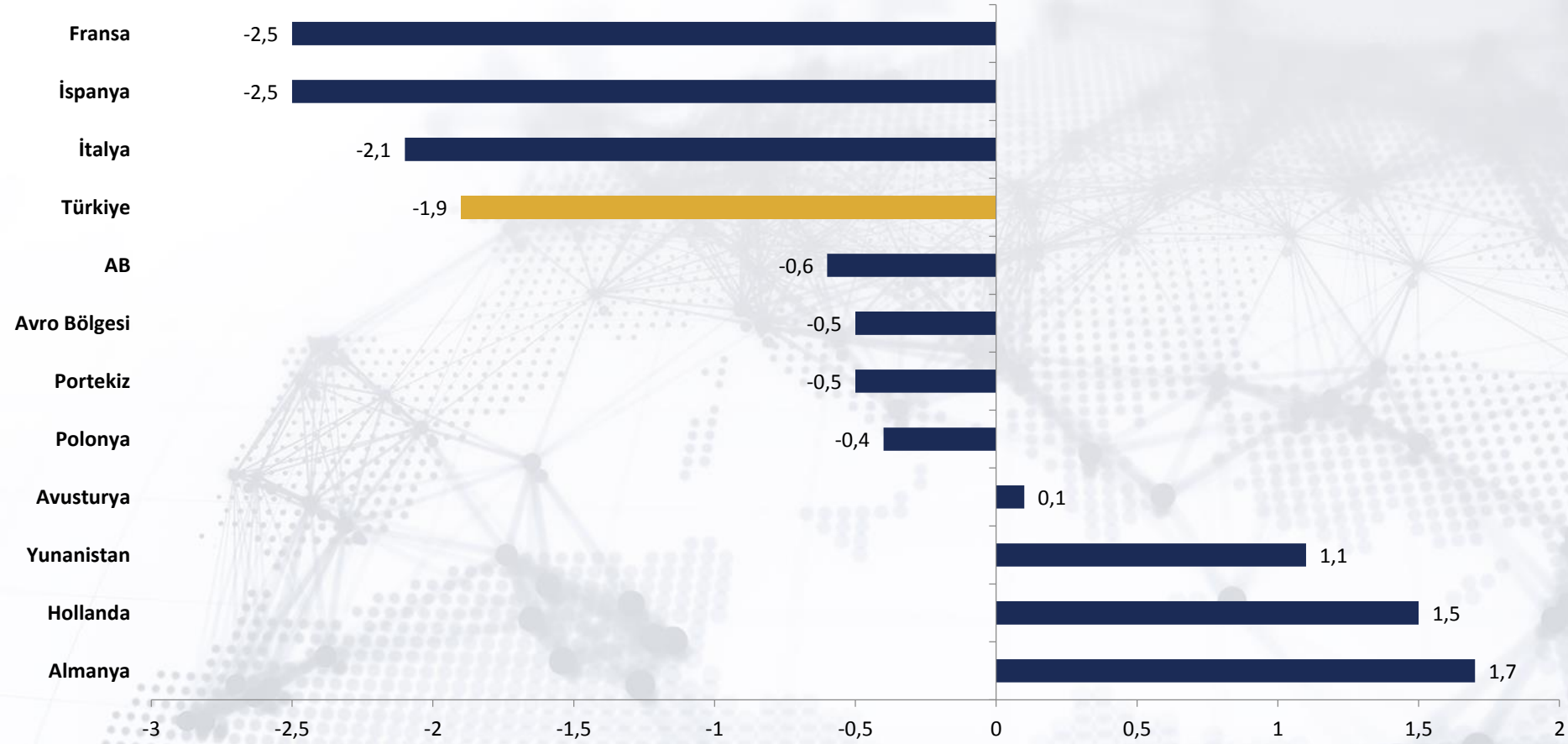

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

- 2020 yılı Şubat ayında merkezi yönetim bütçe gelirleri 86,1 milyar TL olarak gerçekleşirken bütçe giderleri 93,5 milyar TL olmuş ve bütçe 7,4 milyar TL açık vermiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Açığı / GSYH (%), 2018

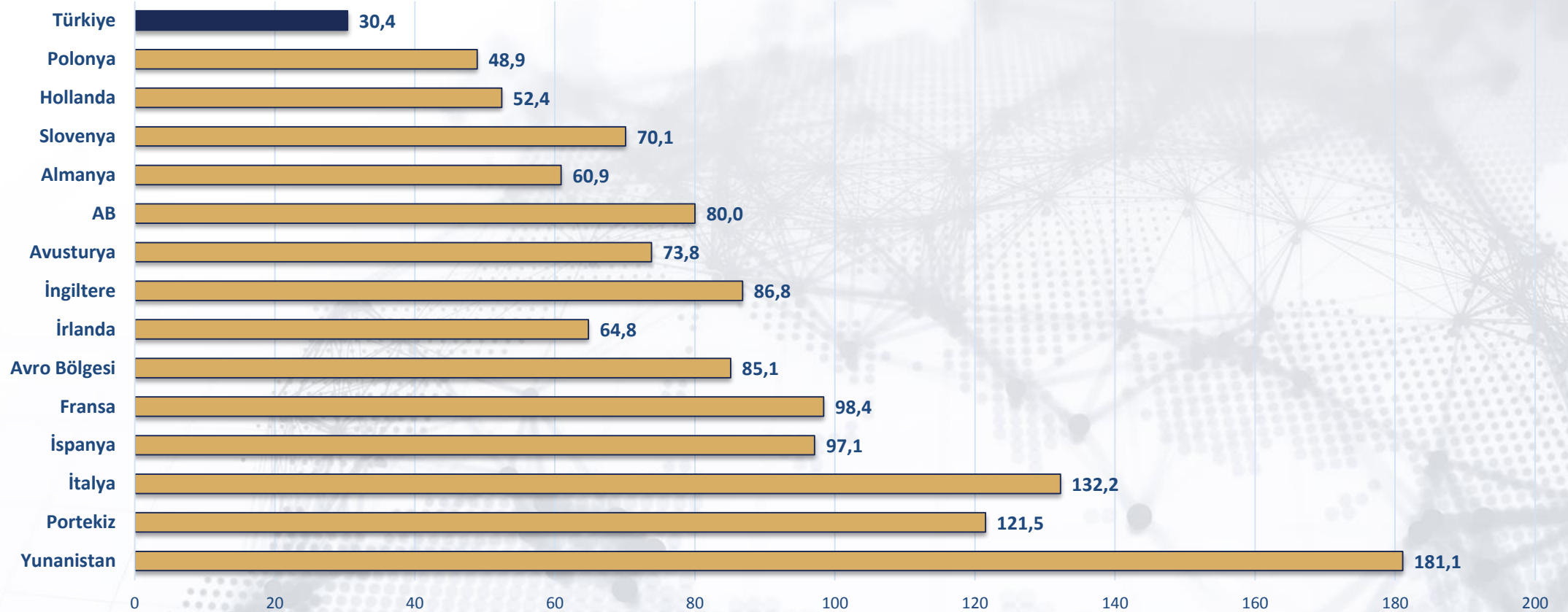

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat.

➤ Türkiye'nin Merkezi Yönetim Bütçe Açığının GSYH'ye oranı 2018 yılında %1,9 olarak gerçekleşmiş ve %3,0 olan Maastricht kriterini karşılamıştır.

AB Tanımlı Genel Devlet Borç Stoku / GSYH (%), 2018

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat.

- Türkiye'nin AB tanımlı Genel Devlet Borç Stokunun GSYH'ya oranı 2018 yılında, Maastricht kriteri olan %60'ın oldukça altında, %30,4 olarak gerçekleşmiştir.

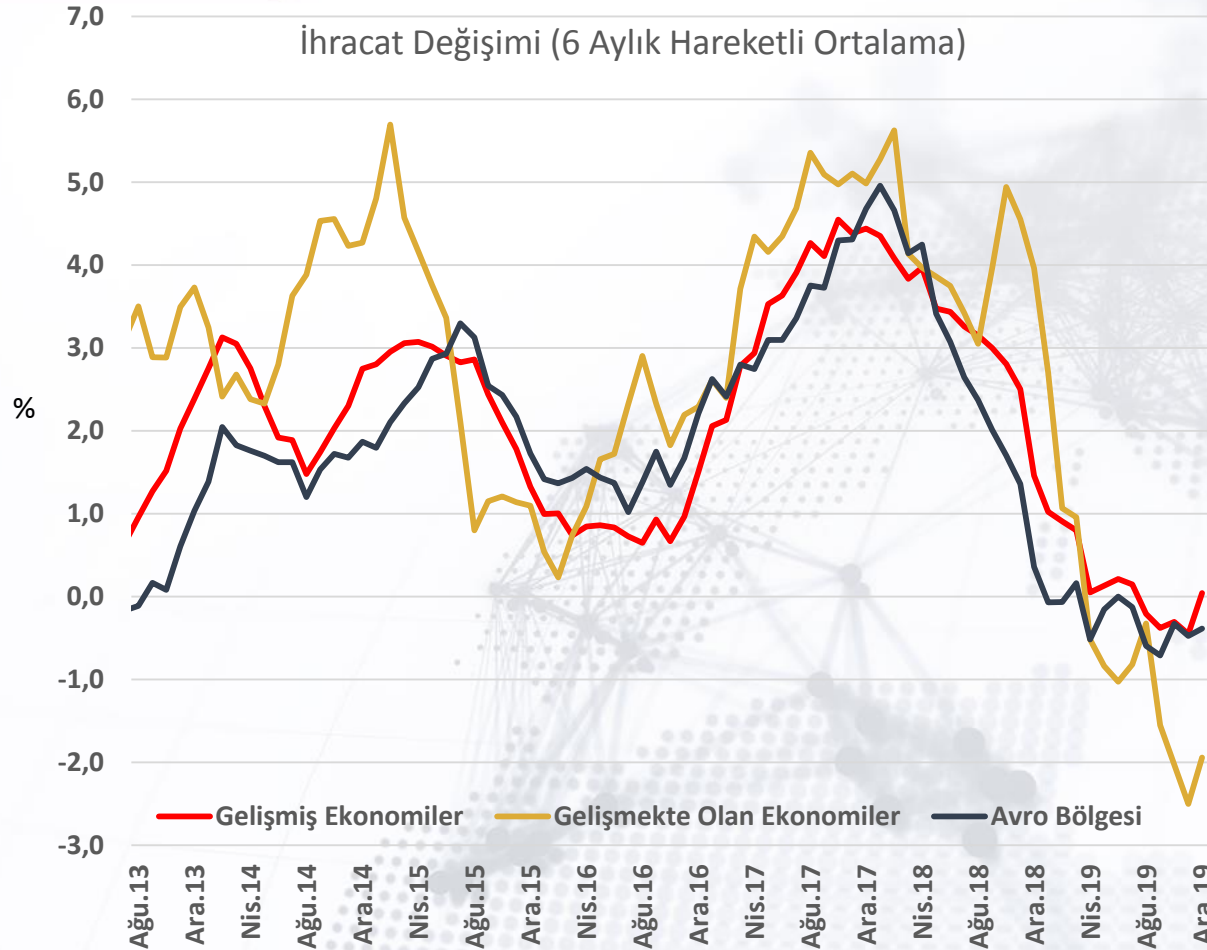
Ödemeler Dengesi

Milyon Dolar	Ocak		
	2019	2020	Değişim (%)
I- CARI İŞLEMLER HESABI	-276	-1.804	553,6
A. DIŞ TİCARET DENGESİ	-1.251	-3.245	159,4
B. HİZMETLER DENGESİ	1.508	1.586	5,2
C. BİRİNCİL GELİR DENGESİ	-633	-340	-46,3
D. İKİNCİL GELİR DENGESİ	100	195	95,0
II- SERMAYE HESABI	28	-8	-129,0
III- FİNANS HESAPLARI	-2.271	-1.238	-45,5
Doğrudan Yatırımlar	-791	-765	-3,3
Net Varlık Edinimi	162	167	3,1
Net Yükümlülük Oluşumu	953	932	-2,2
Sermaye	591	543	-8,1
Yatırım	593	567	-4,4
Tasfiye	2	24	1.100,0
Diğer Sermaye (Net)	-91	-175	92,3
Gayrimenkul (Net)	453	564	24,5
Portföy Yatırımları	-6.129	1.222	-119,9
Diğer Yatırımlar	1.381	1.239	-10,3
Rezerv Varlıklar	3.268	-2.934	-189,8
IV- NET HATA NOKSAN	-2.023	574	-128,4

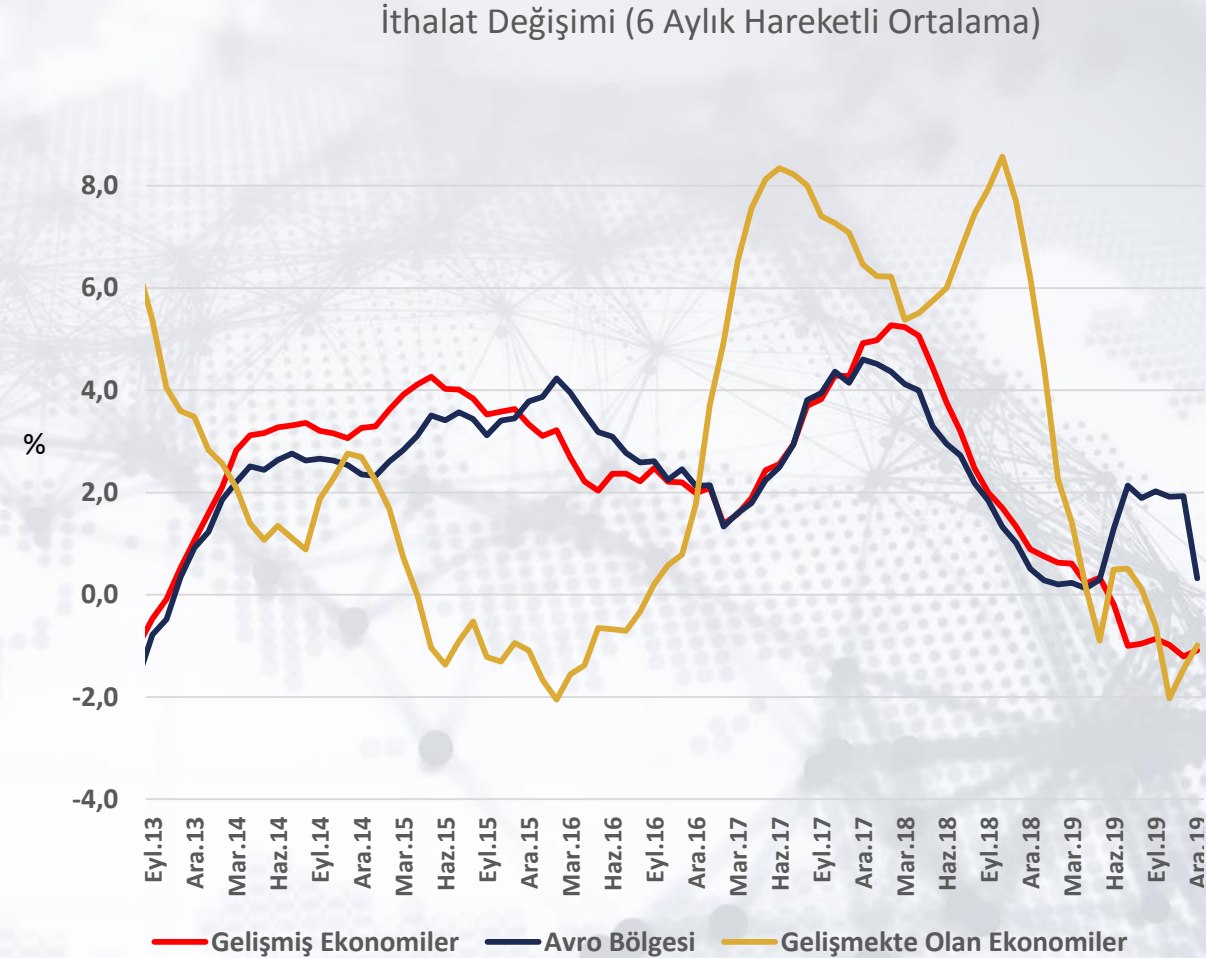
Kaynak: TCMB

Küresel Ticaret Endekslerindeki Gelişmeler *

Kaynak: Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis (CPB)

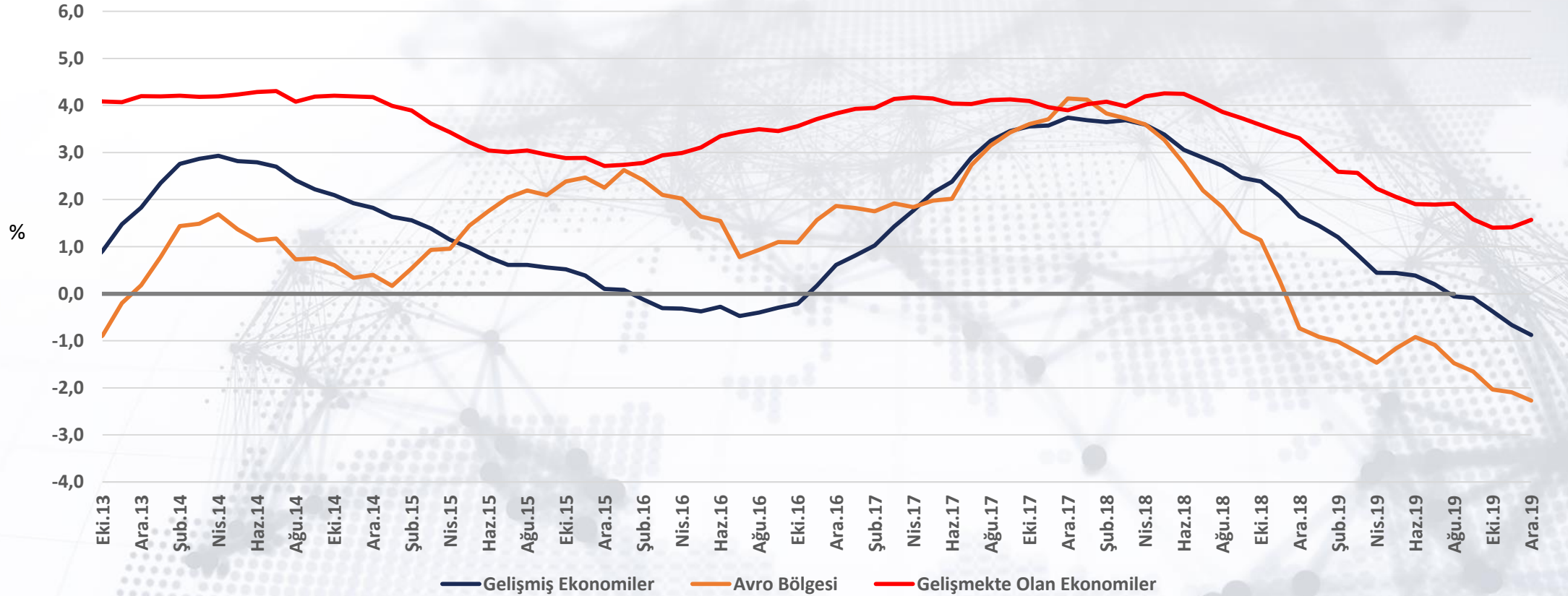

* Ticaret Endeksi (2010=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.

Küresel Sanayi Üretim Endekslerindeki Gelişmeler*

Sanayi Üretim Endeksindeki Aylık Değişimler (6 Aylık Hareketli Ortalama)

Kaynak: Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis (CPB)

*Sanayi Üretim Endeksi, Yüzde Değişim (2010=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

B-MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM

2020-2022 Yeni Ekonomi Programı (YEP) Hedefleri

	2019 (GT)	2020 (P)	2021 (P)	2022 (P)
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla)	4.269	4.872	5.484	6.070
Kişi Başına Milli Gelir (\$)	9.093	9.738	10.144	10.534
GSYH Reel Büyümesi (%)	0,5	5,0	5,0	5,0
İşsizlik Oranı (%)	12,9	11,8	10,6	9,8
Seyahat Gelirleri (Milyar \$)	29,0	34,3	40,1	46,5
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	1,0	-9,6	-7,0	0,0
Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	0,1	-1,2	-0,8	0,0

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

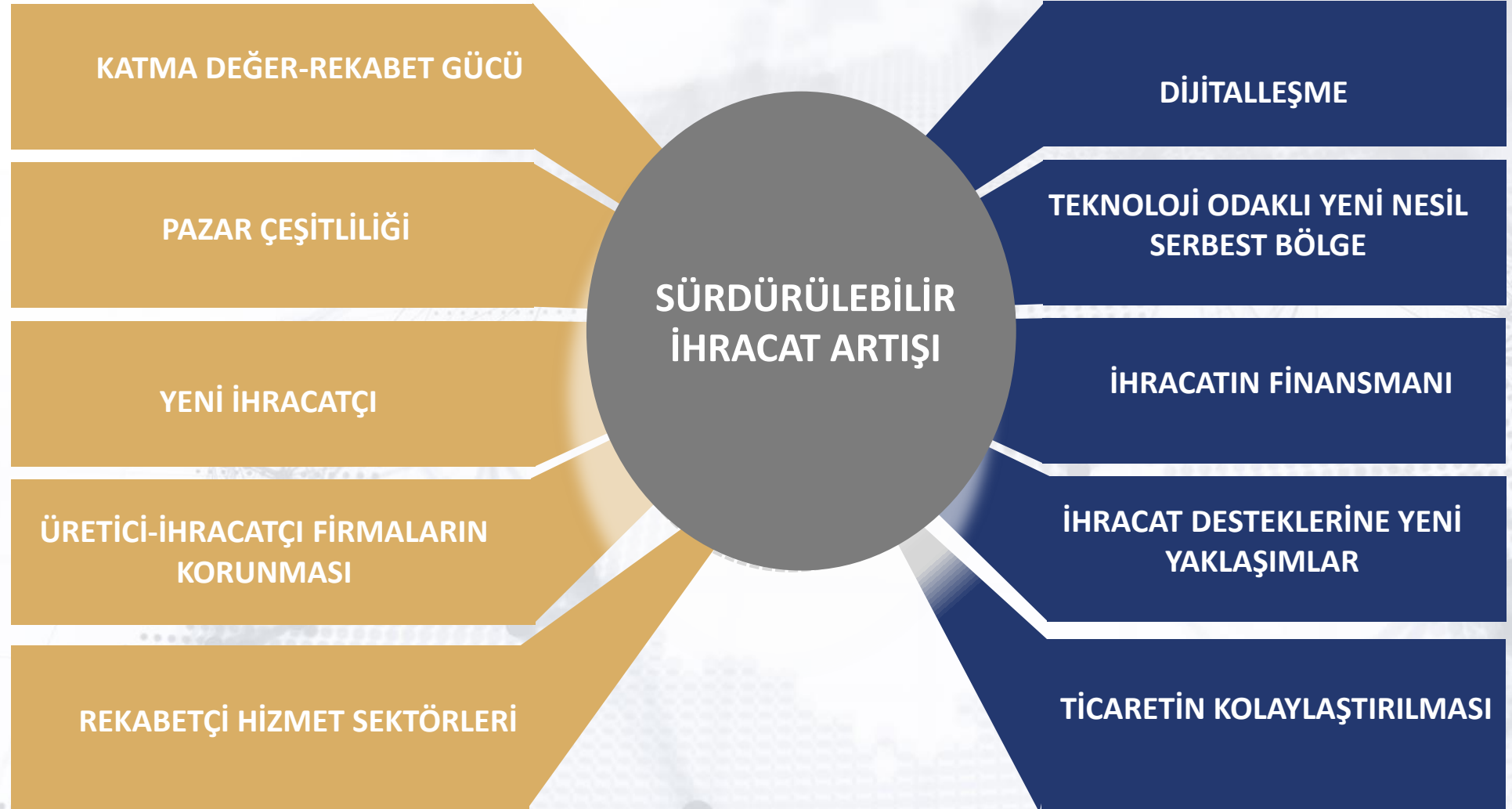
GT: Gerçekleşme Tahmini

P: Program

- **2020-2022 dönemini kapsayan Yeni Ekonomi Programının amacı; 2019-2021 Yeni Ekonomi Programı (YEP) çerçevesinde fiyat istikrarı, finansal istikrar ve cari işlemler dengesinde son bir yılda elde edilen kazanımların korunup geliştirilmesi, üretim ve verimlilik odaklı, sürdürülebilir büyüme ile adaletli paylaşıma yönelik ekonomik dönüşümün ve değişimin gerçekleştirilmesidir.**

İhracat Ana Planı Hedefleri

İhracat Ana Planı Politika Araçları

Dijitalleşme ve Ticaret Kolaylıkları

- Dijital Gümrükler
- İhracatçılar İçin Kullanıcı Dostu Dijital Uygulamalar
- Ticaret Diplomasisi Araçları
- Ticaret Politikası Önlemleri

Ticaret Diplomasisi ve Yeni İhracatçılar

- Ticaret Müşavirleri Ağı
- Türkiye Kadın Girişimci Ağı
- Melek Yatırımcı Ağı
- Dış Ticaret Alanında Mesleki Eğitim

Teknoloji Odaklı Yeni Nesil Serbest Bölgeler

- Finansman Desteği
- Enerji Desteği
- Kira Desteği
- İstihdam Desteği

İhracatın Finansmanı (Eximbank Ürünleri)

- Uzun Vadeli Finansman
- Kur riskine karşı yeni ürünler
- Kadın ve Genç Girişimcilere Özel Kredi Programı
- Mevsimsel Kredi Destek Programı

Uluslararası Kuruluşların Büyüme Tahminleri

Bazı Ülke-Ülke Gruplarına İlişkin Büyüme Tahminleri (%)									
		Dünya	Avro Bölgesi	ABD	Brezilya	Rusya	Hindistan	ÇHC	Japonya
IMF	2018	3,6	1,9	2,9	1,3	2,3	6,8	6,6	0,3
	2019	2,9	1,2	2,3	1,2	1,1	4,8	6,1	1,0
	2020	3,3	1,3	2,0	2,2	1,9	5,8	6,0	0,7
OECD	2018	3,6	1,9	2,9	1,1	2,3	6,8	6,6	0,8
	2019	2,9	1,2	2,3	1,1	1,0	4,9	6,1	0,7
	2020	2,4	0,8	1,9	1,7	1,2	5,1	4,9	0,2
Dünya Bankası	2018	3,0	1,9	2,9	1,3	2,3	6,8	6,6	0,8
	2019	2,4	1,1	2,3	1,1	1,2	5,0	6,1	1,1
	2020	2,5	1,0	1,8	2,0	1,6	5,8	5,9	0,7

Kaynak:

IMF 2020 Ocak ayı Görünüm Raporu

OECD 2020 Mart ayı Görünüm Raporu

Dünya Bankası 2020 Ocak ayı Görünüm Raporu

Dünya Ticaretine İlişkin Tahminler

Mal Ticaretine İlişkin Tahminler (%)						Dünya Ticaret Hacmi
	Yıllar	İhracat		İthalat		
		Gelişmiş Ekonomiler	Yükselen Ekonomiler	Gelişmiş Ekonomiler	Yükselen Ekonomiler	
IMF*	2018	3,1	3,9	3,0	5,1	3,7
	2019	0,9	1,9	1,2	0,7	1,0
	2020	2,5	4,1	2,7	4,3	2,9
DTÖ	2018	2,1	3,5	2,5	4,1	3,0
	2019	0,4	2,1	1,6	1,1	1,2
	2020	2,2	3,4	1,2	4,3	2,7

Kaynak: IMF (Ocak 2020), DTÖ (Ekim 2019)

*IMF tarafından yapılan tahminler mal ve hizmet ticaretini kapsamaktadır.

- Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) tahminlerine göre, dünya ticaret hacmindeki büyüme hızının 2019 yılında yavaşlayarak %3'den %1,2'ye ineceği, 2020 yılında ise %2,7 seviyesine çıkacağı öngörülmektedir.

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

C-DİŞ TİCARETTE GELİŞMELER

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

1) MAL TİCARETİ

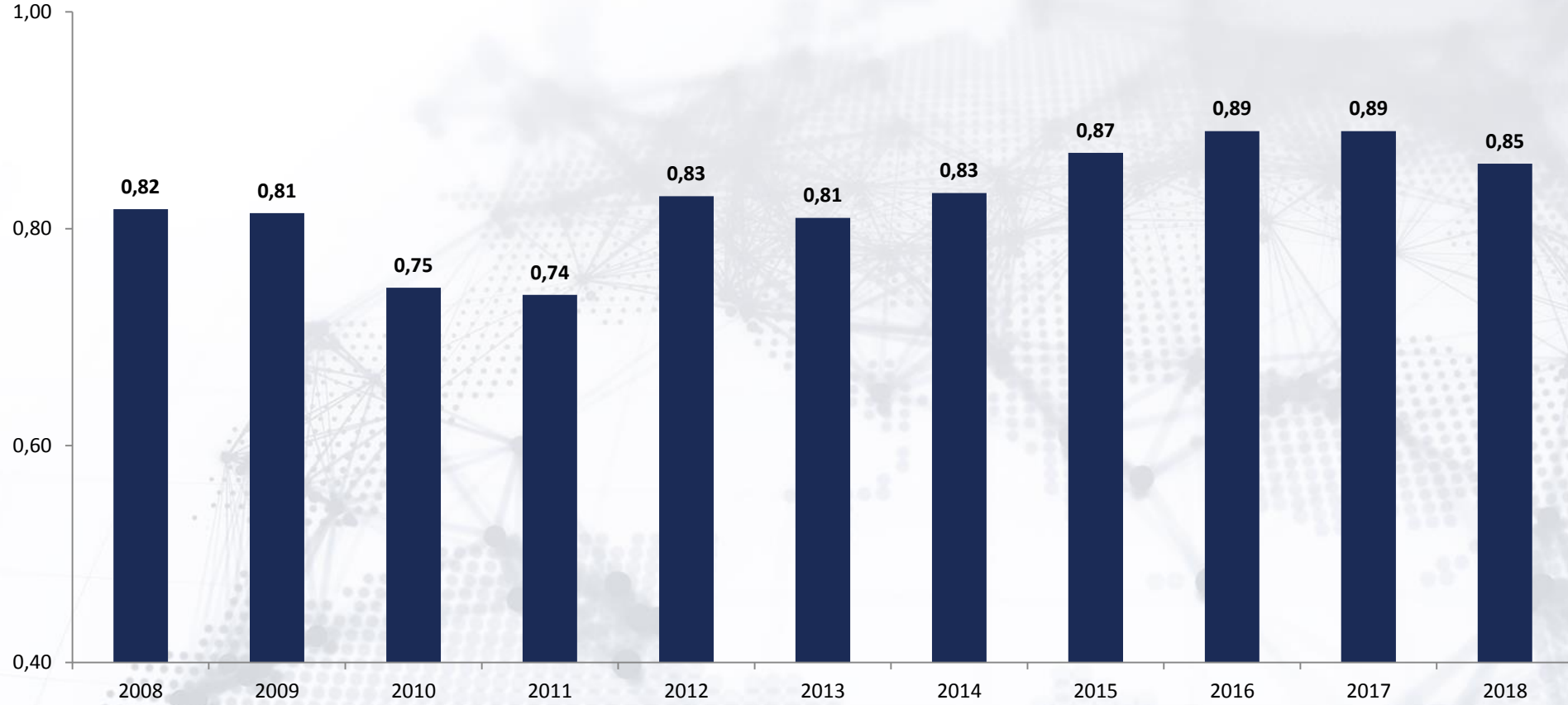
Mal Ticareti Hedefleri (YEP)

	2020	2021	2022
İhracat (Milyar \$) (GTS)	190,0	202,0	213,0
İthalat (Milyar \$) (GTS)	231,5	247,0	260,0
Dış Ticaret Dengesi (GTS, Milyar Dolar)	-41,5	-45,0	-47,0
Dış Ticaret Hacmi (GTS)/GSYH (%)	51,9	52,4	52,6
İhracat/İthalat (%)	82,1	81,8	81,9

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

Türkiye'nin Küresel Mal İhracatındaki Payı (%)

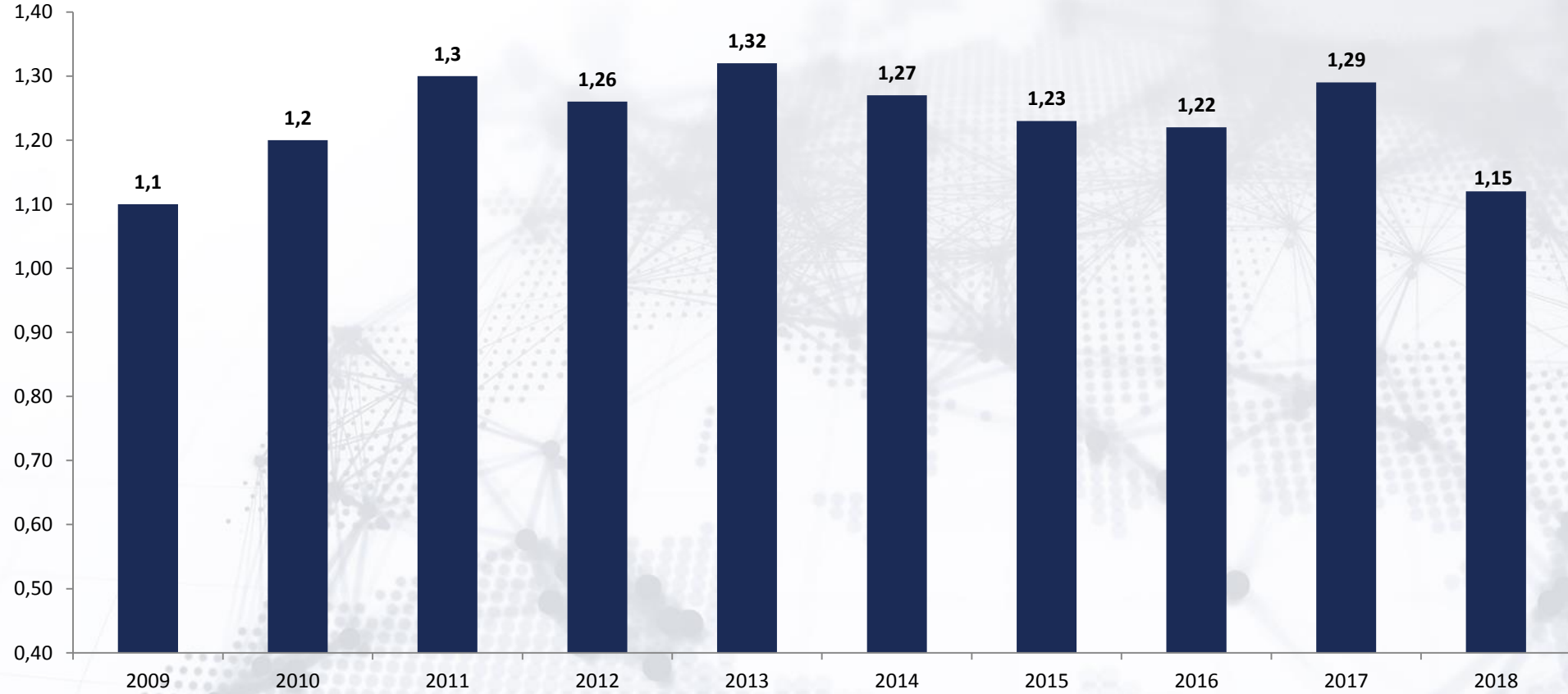

Kaynak: DTÖ

➤ Türkiye'nin dünya mal ihracatındaki payı 2018 yılında %0,85 düzeyindedir.

Türkiye'nin Küresel Mal İthalatındaki Payı (%)

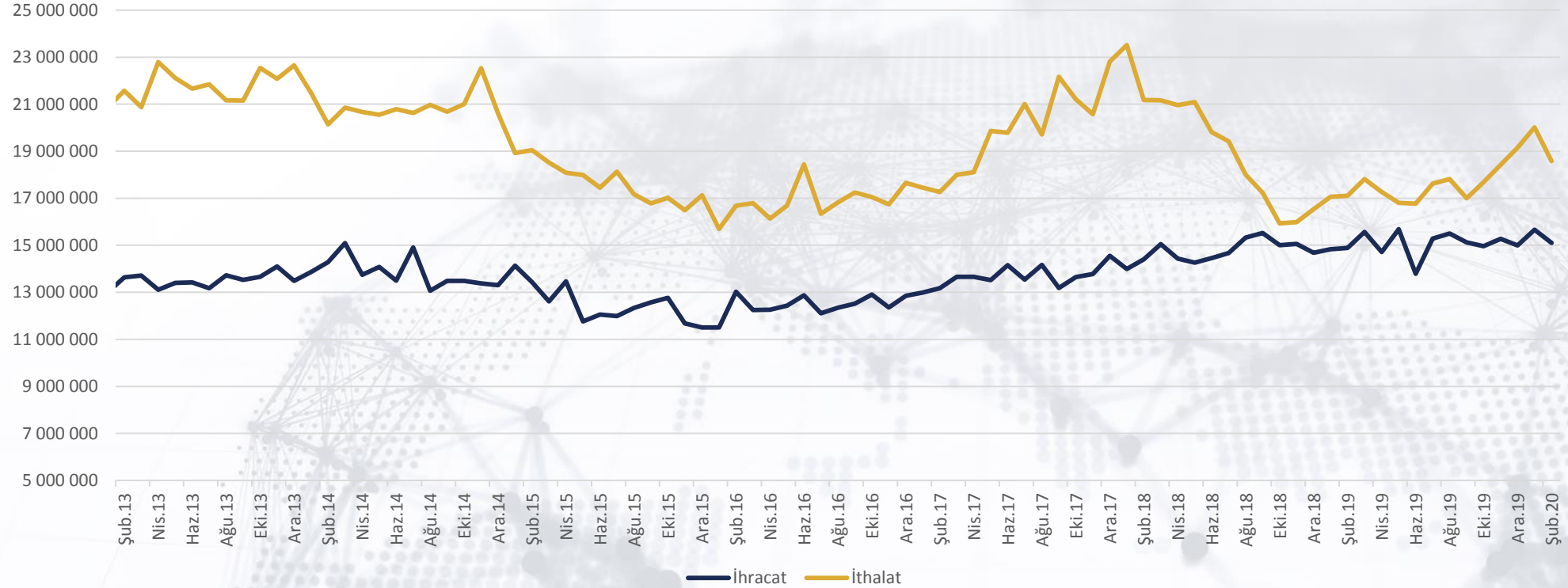

Kaynak: DTÖ

➤ Türkiye'nin dünya mal ithalatındaki payı 2018 yılında %1,15 düzeyindedir.

İhracat ve İthalatın Aylık Gelişimi (Bin \$, GTS)

Kaynak: TÜİK

Not: Takvim ve Mevsim Etkilerinden Arındırılmış Veriler Kullanılmıştır.

- 2020 Şubat ayında, 2019 yılının aynı ayına göre genel ticaret sistemine göre, ihracat %2,3 artış ile 14,7 milyar dolar, ithalat ise %9,8 artış ile 17,6 milyar dolar olmuştur. Dış ticaret açığı ise %72'lik artışla 3 milyar dolara ulaşmıştır.

Dış Ticaretin Gelişimi

	Yıllık (Milyon \$)		Dönemsel (Milyon \$)		Değişim (%) 2019/2020
	2018	2019	2019 Ocak-Şubat	2020 Ocak-Şubat	
İhracat	167.921	180.849	28.198	29.357	4,1
Enerji İhracatı*	4.412	8.447	1.224	1.207	-1,4
Altın İhracatı	2.577	2.001	244	278	13,6
İthalat	223.047	210.344	32.221	36.841	14,3
Enerji İthalatı*	43.006	41.731	7.263	7.245	-0,2
Altın İthalatı	11.299	11.269	1.233	3.092	150,8
Dış Ticaret Hacmi	390.968	391.193	60.419	66.198	9,6
Dış Ticaret Dengesi	-55.126	-29.496	-4.023	-7.484	86,0
Enerji Dışı Denge	-16.533	3.788	2.015	-1.445	-171,7
İhracat / İthalat (%)	75,3	86,0	87,5	79,7	-8,9

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

* Enerji, 27. fasıla karşılık gelmektedir.

- **2020 yılı Ocak-Şubat döneminde ihracat %4,1 artışla 29,4 milyar dolar, ithalat ise %14,3 artış ile 36,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.**

Dış Ticaret Endeksleri (2010=100)

	2017		2018		2019		2020 Ocak	
	Endeks	% Değişim	Endeks	%Değişim	Endeks	% Değişim	Endeks	% Değişim
İhracat Birim Değer Endeksi	93,3	1,5	95,8	2,7	91,8	-4,2	92,0	-0,7
İhracat Miktar Endeksi	147,8	8,6	154,0	4,2	164,1	6,5	158,6	5,9
İthalat Birim Değer Endeksi	88,8	7,5	93,6	5,4	89,4	-4,5	86,6	-5,0
İthalat Miktar Endeksi	141,9	9,5	128,4	-9,5	122,3	-4,8	138,1	24,3
Dış Ticaret Hadleri	105,0	-5,8	102,3	-2,6	102,7	-0,1	106,2	4,5

Kaynak: TÜİK

*Dönemsel veriler ortalama alınarak elde edilmiştir.

- Ocak 2020 döneminde ihracat miktar endeksi bir önceki yılın aynı dönemine göre %5,9 oranında artarken, ithalat miktar endeksi ise %24,3 oranında artmıştır.

GTS* ve ÖTS*'ye Göre Dış Ticaret Verileri

Tablo 1: Genel Ticaret Sistemine(GTS) Göre Dış Ticaret Verileri

	Mart			Ocak-Mart		
	2019	2020	Değişim(%)	2019	2020	Değişim(%)
İhracat	16.336	13.426	-17,81	44.534	42.783	-3,93
İthalat	18.250	18.821	3,13	50.472	55.662	10,28
Dış Ticaret Hacmi	34.586	32.247	-6,76	95.006	98.446	3,62
Dış Ticaret Dengesi	-1.915	-5.395	181,79	-5.938	-12.879	116,89
İhr/İth.Karşılama Oranı(%)	89,5	71,3		88,2	76,9	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Tablo 2: Özel Ticaret Sistemine(ÖTS) Göre Dış Ticaret Verileri

	Mart			Ocak-Mart		
	2019	2020	Değişim(%)	2019	2020	Değişim(%)
İhracat	15.462	12.680	-17,99	42.212	40.455	-4,16
İthalat	17.628	17.960	1,88	49.026	53.489	9,10
Dış Ticaret Hacmi	33.089	30.640	-7,40	91.239	93.944	2,97
Dış Ticaret Dengesi	-2.166	-5.280	143,78	-6.814	-13.034	91,28
İhr/İth.Karşılama Oranı(%)	87,7	70,6		86,1	75,6	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

*Genel Ticaret Sistemi'nde (GTS), Gümrük alanlarına ve serbest bölgelere giren ve çıkan mallar da dış ticaret verisinde yer almaktadır. Özel Ticaret Sistemi'nde (ÖTS) ise gümrük sınırı esas alınmaktadır. Bu tanıma göre serbest bölgeler ve gümrük antrepoları gümrük sınırı dışında yer almaktadır.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflaması (GTS)

İHRACAT

İhracat (Milyon \$)	Şubat			Ocak-Şubat		
	2019	2020	Değ. (%)	2019	2020	Değ. (%)
Yatırım malları	1.745	1.766	1,2	3.383	3.337	-1,3
Ara mallar	6.812	6.668	-2,1	13.539	13.689	1,1
Tüketim malları	5.711	6.168	8,0	11.142	12.156	9,1
Diğerleri	54	51	-6,2	134	175	30,1
TOPLAM	14.323	14.653	2,3	28.198	29.357	4,1

Kaynak: TÜİK

İTHALAT

İthalat (Milyon \$)	Şubat			Ocak-Şubat		
	2019	2020	Değ. (%)	2019	2020	Değ. (%)
Yatırım malları	2.345	2.187	-6,7	3.925	4.486	14,3
Ara mallar	12.135	13.443	10,8	25.119	28.437	13,2
Tüketim malları	1.509	1.964	30,1	3.051	3.767	23,5
Diğerleri	67	41	-38,6	127	151	19,3
TOPLAM	16.057	17.634	9,8	32.221	36.841	14,3

Kaynak: TÜİK

Başlıca İhraç Ürünleri (GTS)

FASIL	İHRACAT (MİLYON DOLAR)	Şubat			Ocak-Şubat		
	FASIL ADI	2019	2020	% DEĞ.	2019	2020	% DEĞ.
87	Motorlu kara taşıtları	2.194	2.177	-0,8	4.217	4.303	2,0
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	1.415	1.459	3,1	2.739	2.859	4,4
85	Elektrikli makine ve cihazlar	784	748	-4,6	1.457	1.484	1,9
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	718	735	2,3	1.446	1.495	3,4
72	Demir ve çelik	877	717	-18,2	1.798	1.499	-16,6
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	505	671	32,8	1.036	1.199	15,8
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	579	641	10,8	1.141	1.246	9,2
39	Plastikler ve mamulleri	552	557	0,9	1.063	1.089	2,4
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	628	515	-18,0	1.224	1.207	-1,4
73	Demir veya çelikten eşya	526	512	-2,7	1.020	1.067	4,7

* Sıralama 2020 yılı Şubat ayına göre yapılmıştır.

Kaynak: TÜİK

Başlıca İthal Ürünleri (GTS)

FASIL	İTHALAT (MİLYON DOLAR)	Şubat			Ocak - Şubat		
	FASIL ADI	2019	2020	% Değişim	2019	2020	% Değişim
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	3.388	3.136	-7,4	7.263	7.245	-0,2
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	1.607	1.851	15,2	3.206	3.693	15,2
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	844	1.428	69,2	1.596	3.341	109,4
85	Elektrikli makina ve cihazlar	1.147	1.246	8,6	2.297	2.580	12,3
72	Demir ve çelik	930	1.203	29,4	2.091	2.574	23,1
87	Motorlu kara taşıtları	660	1.039	57,3	1.226	1.814	48,0
39	Plastikler ve mamulleri	912	925	1,3	1.861	1.910	2,7
29	Organik kimyasal ürünler	494	482	-2,6	1.017	980	-3,7
30	Eczacılık ürünleri	339	440	29,6	732	797	8,9
90	Optik, fotoğraf, sinema, vb. cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	348	360	3,5	688	730	6,0

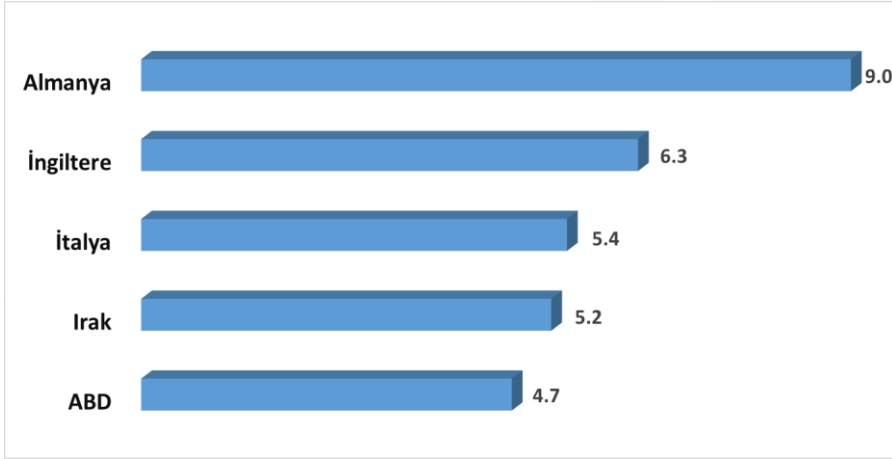
* Sıralama 2020 yılı Şubat ayına göre yapılmıştır.

Kaynak: TÜİK

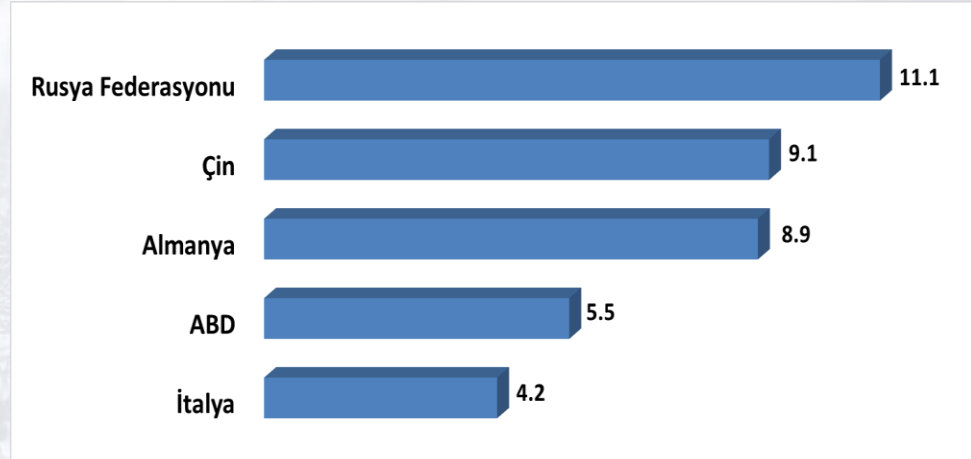

İhracat ve İthalatta İlk Beş Ülke (GTS)

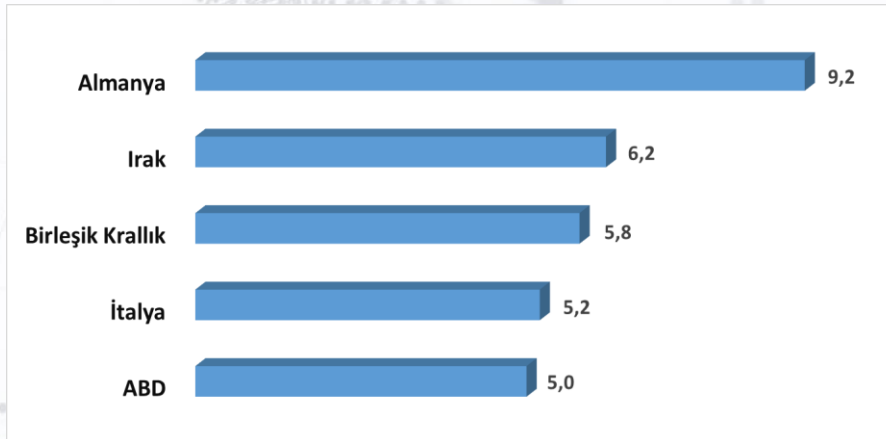
2019 yılı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

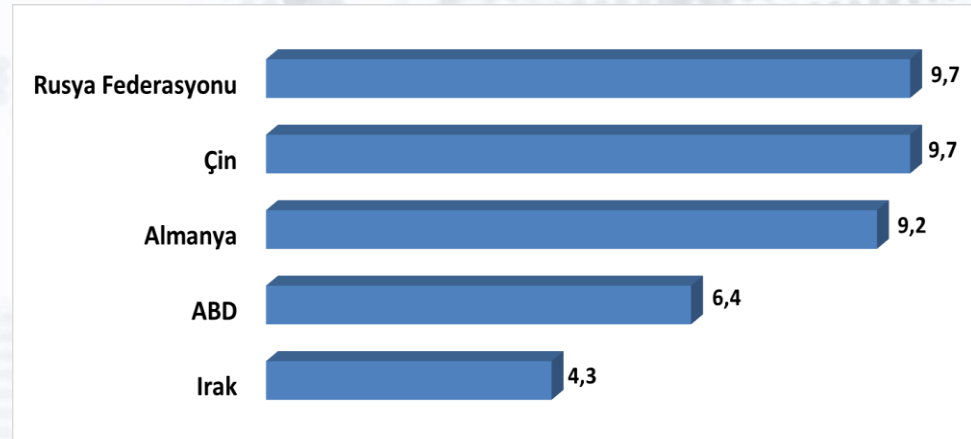
2019 yılı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2020 Şubat Ayı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2020 Şubat Ayı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

Kaynak: TÜİK

İhracatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar	ŞUBAT				OCAK-ŞUBAT			
	2019	2020	% Pay	% Değişim	2019	2020	% Pay	% Değişim
A- AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ (28)	7.391	7.053	48,1	-4,6	14.543	14.371	49,0	-1,2
B- DİĞER ÜLKELER	6.932	7.600	51,9	9,6	13.655	14.986	51,0	9,7
1- DİĞER AVRUPA	955	1.177	8,0	23,3	1.795	2.257	7,7	25,8
2- AFRİKA	1.264	1.446	9,9	14,4	2.553	2.818	9,6	10,4
Kuzey Afrika	844	938	6,4	11,1	1.701	1.782	6,1	4,8
Diğer Afrika	421	508	3,5	20,8	852	1.036	3,5	21,5
3- AMERİKA	1.000	1.090	7,4	9,0	2.041	2.178	7,4	6,7
Kuzey Amerika	755	810	5,5	7,3	1.499	1.640	5,6	9,4
Orta Amerika ve Karayip	125	112	0,8	-10,0	264	244	0,8	-7,7
Güney Amerika	120	168	1,1	39,7	278	294	1,0	5,8
4- ASYA	3.639	3.816	26,0	4,9	7.105	7.576	25,8	6,6
Yakın ve Ortadoğu	2.676	2.864	19,5	7,0	5.195	5.637	19,2	8,5
Diğer Asya	962	952	6,5	-1,1	1.909	1.939	6,6	1,6
5- AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	60,6	54,5	0,4	-10,1	124,5	113,8	0,4	-8,6
6- DİĞER ÜLKE ve BÖLGELER	13,5	16,3	0,1	20,4	36,5	42,7	0,1	16,9
GENEL TOPLAM	14.323	14.653	100	2,3	28.198	29.357	100	4,1

Kaynak: TÜİK

İthalatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar	ŞUBAT				OCAK-ŞUBAT			
	2019	2020	% Pay	% Değişim	2019	2020	% Pay	% Değişim
A- AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ (28)	5.354	6.213	35,2	16,0	10.379	12.055	32,7	16,2
B- DİĞER ÜLKELER	10.702	11.421	64,8	6,7	21.843	24.786	67,3	13,5
1- DİĞER AVRUPA	2.205	2.331	13,2	5,7	4.545	5.209	14,1	14,6
2- AFRİKA	384	470	2,7	22,4	906	1.021	2,8	12,7
Kuzey Afrika	260	321	1,8	23,4	591	733	2,0	24,2
Diğer Afrika	124	149	0,8	20,3	315	288	0,8	-8,8
3- AMERİKA	1.424	1.618	9,2	13,6	2.807	3.551	9,6	26,5
Kuzey Amerika	1.043	1.179	6,7	13,1	1.914	2.535	6,9	32,5
Orta Amerika ve Karayip	56	84	0,5	49,9	106	185	0,5	75,1
Güney Amerika	326	355	2,0	9,1	788	831	2,3	5,4
4- ASYA	5.212	5.404	30,6	3,7	10.430	11.431	31,0	9,6
Yakın ve Ortadoğu	1.463	1.657	9,4	13,3	2.726	3.424	9,3	25,6
Diğer Asya	3.749	3.748	21,3	0,0	7.705	8.007	21,7	3,9
5- AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	106	12	0,1	-89,0	156	23	0,1	-85,3
6- DİĞER ÜLKE ve BÖLGELER	1.371	1.585	9,0	15,6	2.998	3.551	9,6	18,4
GENEL TOPLAM	16.057	17.634	100	9,8	32.221	36.841	100	14,3

Kaynak: TÜİK

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

2) HİZMETLER TİCARETİ

Hizmetler Sektörüne İlişkin Hedefler

2023 Hedeflerimiz kapsamında hizmetler sektöründe;

- Ülkemizin dünya hizmet ticaretinden aldığı payın artırılması
- Hizmetler sektörü toplam ihracatının 150 milyar dolara çıkarılması
- Sağlık turizminde 20 Milyar Dolar, film-dizi sektöründe 1 Milyar Dolar, eğitim sektöründe 2 Milyar Dolar, bilişim sektöründe ise 10 Milyar Dolar tutarında ihracat rakamına ulaşılması

2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile desteklenen sektörler;

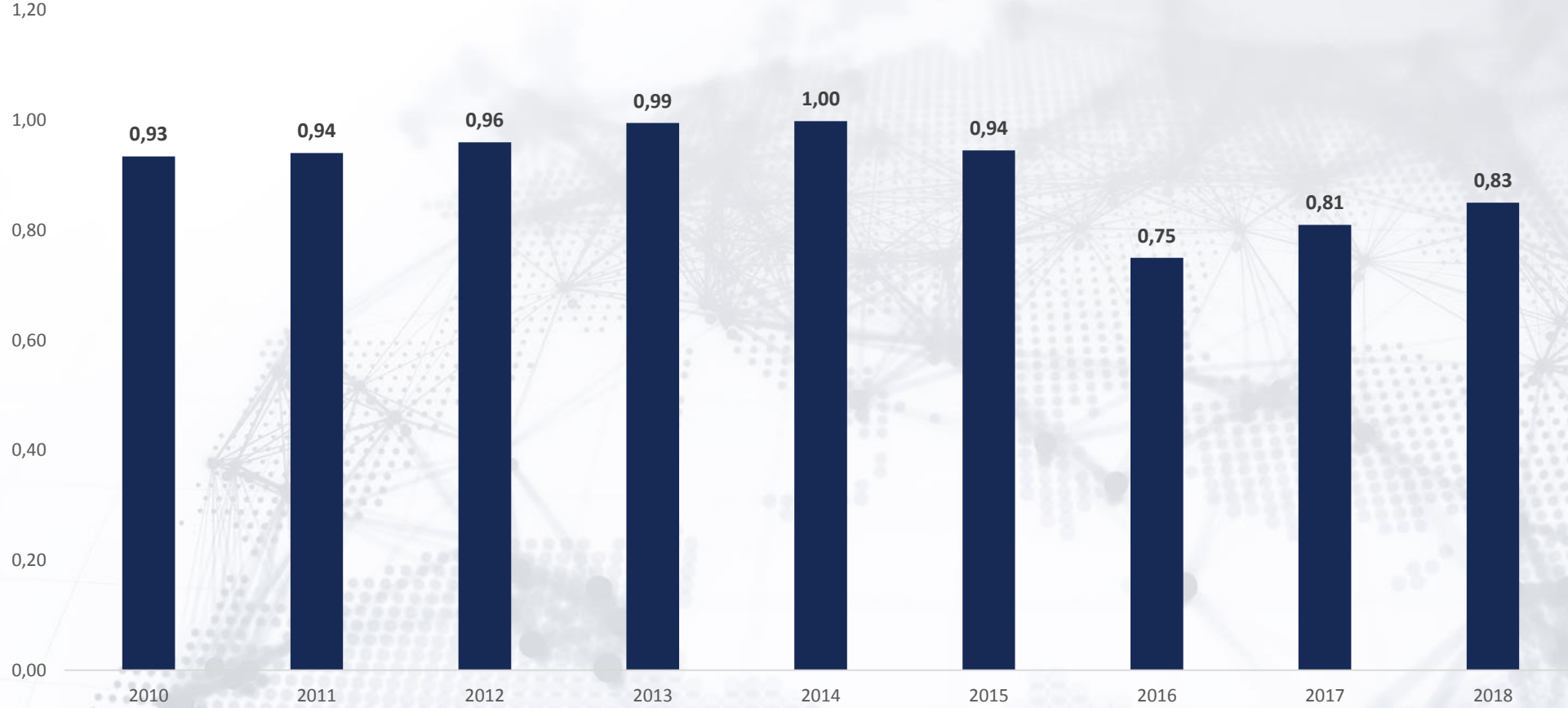
- Sağlık Turizmi, Bilişim, Eğitim, Film ve Yönetim Danışmanlığı

2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile sağlanan destekler;

- Ürün-hizmet tescil desteği
- Marka yurtdışı tescil ve korunma desteği
- Rapor ve Yurtdışı Şirket Alımına Yönelik Danışmanlık desteği
- Belgelendirme desteği
- Reklam, tanıtım ve pazarlama desteği
- Danışmanlık desteği
- Acenta komisyon desteği
- Tercümanlık desteği
- Hasta yol desteği
- Bilgisayar oyunu-mobil uygulama pazara giriş desteği
- Film reklam desteği/film yurtdışı pazarlama desteği

Türkiye'nin Küresel Hizmet İhracatındaki Payı (%)

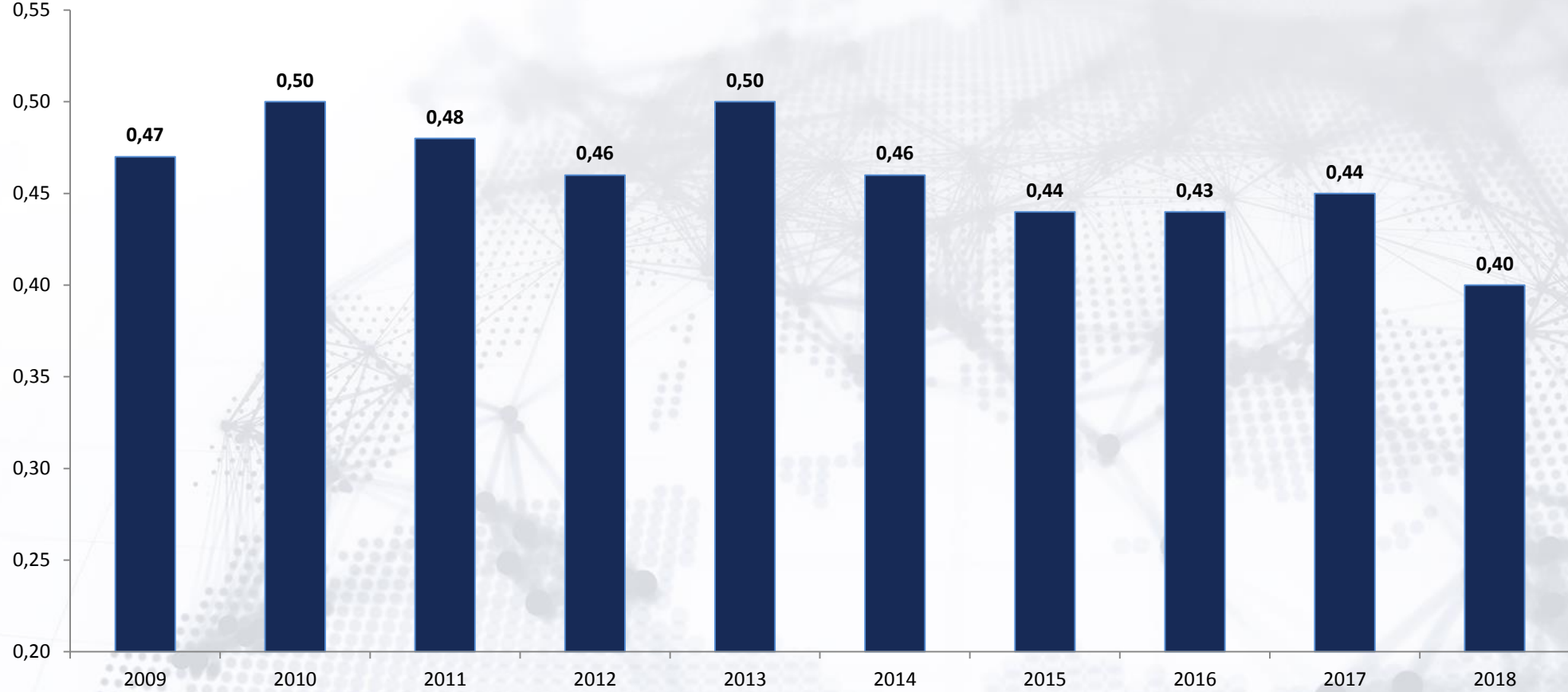

Kaynak: TCMB, DTÖ

➤ Türkiye'nin 2018 yılı küresel hizmet ihracatındaki payı %0,83 düzeyindedir.

Türkiye'nin Küresel Hizmet İthalatındaki Payı (%)

Kaynak: TCMB, DTÖ

➤ Türkiye'nin 2018 yılı küresel hizmet ithalatındaki payı %0,40 düzeyindedir.

Ödemeler Dengesi-Hizmet Kalemleri

Milyon Dolar	Ocak			Ocak-Aralık		
	2019	2020	Değişim(%)	2018	2019	Değişim(%)
Hizmetler Geliri	3.660	4.167	13,9	59.023	64.834	9,8
Taşımacılık Geliri	1.737	2.008	15,6	24.666	25.231	2,3
Seyahat Geliri	1.312	1.460	11,3	25.220	29.829	18,3
İnşaat Geliri	17	20	17,6	565	418	-26,0
Sigorta Geliri	143	131	-8,4	1.279	1.763	37,8
Finansal Hizmetler Geliri	49	51	4,1	643	714	11,0
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Geliri	4	13	225,0	98	88	-10,2
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Geliri	105	134	27,6	1.440	1.537	6,7
Diğer İş Hizmetleri Geliri	153	186	21,6	2.753	2.981	8,3
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Geliri	11	8	-27,3	140	138	-1,4
Resmi Hizmetler Geliri	40	37	-7,5	786	766	-2,5
Milyon Dolar	Ocak			Ocak-Aralık		
	2019	2020	Değişim(%)	2018	2019	Değişim(%)
Hizmetler Gideri	2.152	2.581	19,9	27.930	28.630	2,5
Taşımacılık Gideri	700	1.134	62,0	9.056	8.556	-5,5
Seyahat Gideri	324	360	11,1	4.595	4.110	-10,6
İnşaat Gideri	7	2	-71,4	196	69	-64,8
Sigorta Gideri	250	165	-34,0	1.966	2.549	29,7
Finansal Hizmetler Gideri	128	96	-25,0	982	1.617	64,7
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Gideri	133	156	17,3	1.879	1.932	2,8
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Gideri	143	158	10,5	2.167	2.118	-2,3
Diğer İş Hizmetleri Gideri	340	340	0,0	4.998	5.069	1,4
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Gideri	7	7	0,0	99	87	-12,1
Resmi Hizmetler Gideri	62	75	21,0	1.082	1.202	11,1

Kaynak: TCMB

Yurt Dışında Müteahhitlik Hizmetleri

Yıllar	Projeler	Ülke Sayısı	Proje Miktarı (Milyon \$)	Proje Bedeli (Milyon \$)	Ort. Proje Bedeli (Milyon \$)
1971-2002	2.427	48	50	0	0,0
2003	339	35	6.398	56.157	18,9
2004	477	36	8.620	64.777	18,1
2005	451	33	12.944	77.721	28,7
2006	576	35	22.288	100.009	38,7
2007	617	45	25.815	125.824	41,8
2008	665	39	24.554	150.378	36,9
2009	512	45	20.350	170.728	39,7
2010	631	50	23.682	194.410	37,5
2011	564	51	24.589	218.999	43,6
2012	543	49	31.002	250.001	57,1
2013	431	50	31.167	281.168	72,3
2014	345	54	27.185	308.353	78,8
2015	271	57	23.602	331.955	87,1
2016	198	56	14.033	345.988	70,9
2017	301	52	15.285	361.272	50,8
2018	324	53	21.214	382.487	65,5
2019	451	45	18.266	400.753	40,5
2020*	11	6	14	400.767	1,3

* 2020 yılı Ocak ayı itibarıyla

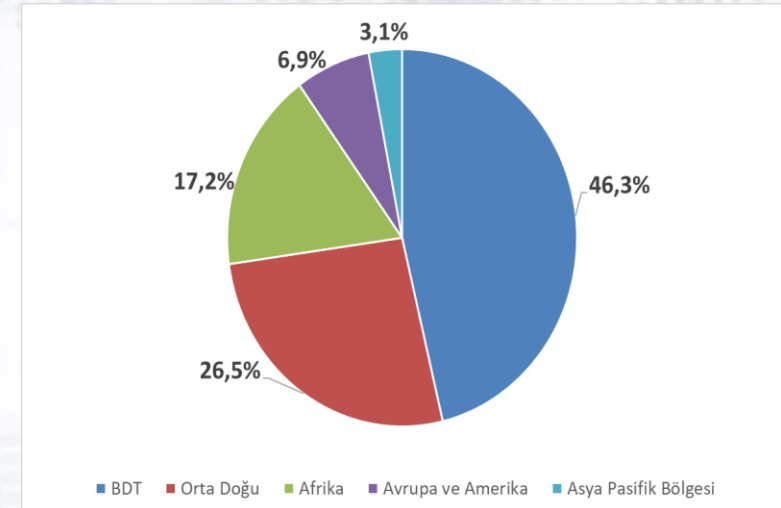
Kaynak:Ticaret Bakanlığı

Not: Veriler 2020 yılı Ocak ayı itibarıyla derlenmiştir.

- Dünyanın en büyük 250 müteahhitlik şirketi listesinde 2018 yılında 46 Türk firması vardır.
- Türkiye, bu bakımdan Çin'den sonra 2. sırada yer almaktadır.

Sektörün ekonomiye katkıları: Döviz girdisi, ihracata katkı, istihdama katkı, teknoloji transferi, makina parkına etki, dışa açılma sürecine etki.

Müteahhitlik Hizmetlerinin Ülke Gruplarına Göre Dağılımı
(Ocak 2020)

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

D-YATIRIM ORTAMI

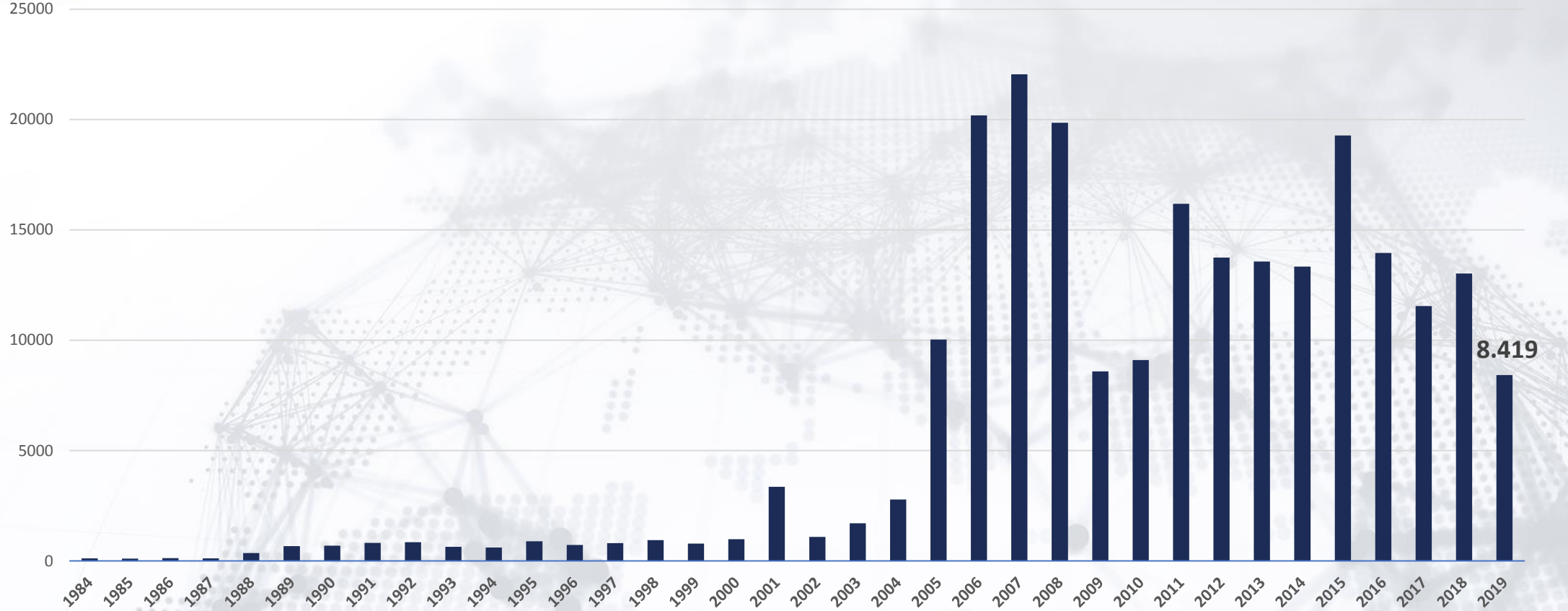

Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları

1. ABD	19. Endonezya	39. İtalya	59. Meksika	79. Umman
2. Almanya	20. Estonya	40. Japonya	60. Norveç	80. Ürdün
3. Arnavutluk	21. Etiyopya	41. Katar	61. Özbekistan	81. Vietnam
4. Avusturya	22. Fas	42. Kazakistan	62. Pakistan	82. Yeni Zelanda
5. Avustralya	23. Filipinler	43. Kırgızistan	63. Polonya	83. Yunanistan
6. Azerbaycan	24. Finlandiya	44. Kuveyt	64. Portekiz	84. Yemen
7. BAE	25. Fransa	45. K.K.T.C.	65. Romanya	85. Gambia
8. Bahreyn	26. Güney Afrika	46. Kanada	66. Rusya	
9. Bangladeş	27. Güney Kore	47. Kosova	67. S. Arabistan	
10. Belçika	28. Gürcistan	48. Letonya	68. Sırbistan-Karadağ	
11. Beyaz Rusya	29. Hindistan	49. Litvanya	69. Singapur	
12. Bosna Hersek	30. Hırvatistan	50. Lübnan	70. Slovakya	
13. Brezilya	31. Hollanda	51. Lüksemburg	71. Slovenya	
14. Bulgaristan	32. İngiltere	52. Macaristan	72. Suriye	
15. Cezayir	33. İran	53. Makedonya	73. Sudan	
16. Çek Cumhuriyeti	34. İrlanda	54. Malezya	74. Tacikistan	
17. Çin Halk Cumhuriyeti	35. İspanya	55. Mısır	75. Tayland	
18. Danimarka	36. İsrail	56. Moğolistan	76. Tunus	
	37. İsveç	57. Moldova	77. Türkmenistan	
	38. İsviçre	58. Malta	78. Ukrayna	

Doğrudan Yabancı Yatırımlar (Milyon ABD Doları)

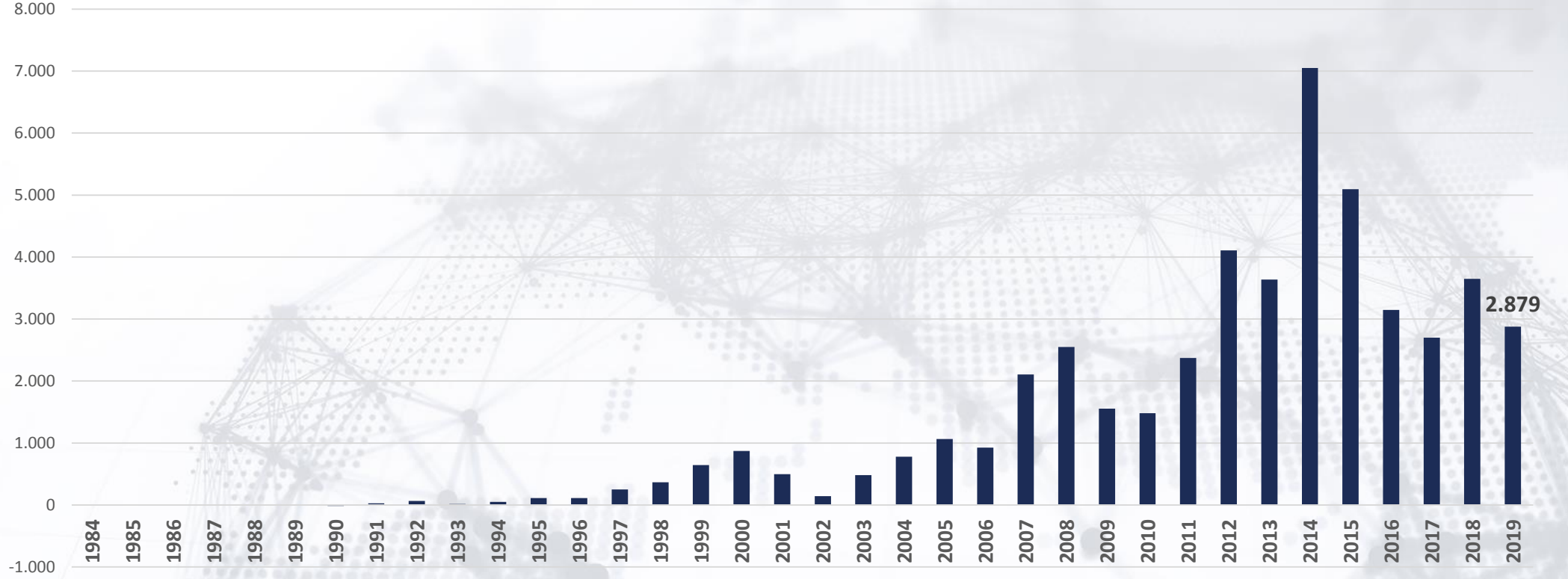

Kaynak: TCMB

- 1984-2002 döneminde 14,6 milyar ABD doları olan doğrudan yabancı yatırım tutarı, 2003-2019 döneminde kümülatif olarak 216,8 milyara ulaşmıştır.
- 2020 yılı Ocak ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %2,2 azalışla 932 milyon dolar doğrudan yabancı yatırım girişi olmuştur.

Yurt Dışına Doğrudan Yabancı Yatırımlar (Milyon ABD Doları)

Kaynak: TCMB

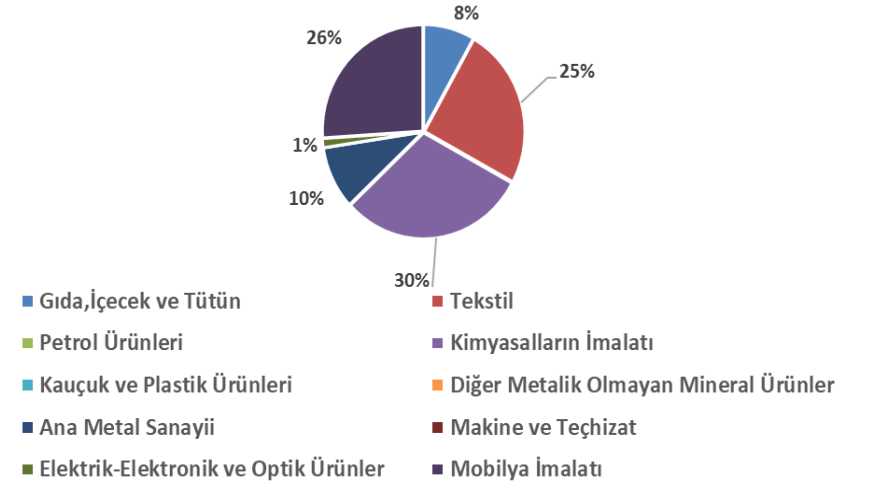
- Türk yatırımcıların yurtdışında gerçekleştirdiği doğrudan yatırımların toplamı, 2003'ten 2019 yılına kadar kümülatif olarak 45,6 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır.
- 2020 yılı Ocak ayında yurt dışına doğrudan yatırımlar bir önceki yılın aynı ayına göre %3,1 oranında artışla 167 milyon dolar olmuştur.

Yabancı Yatırımların Sektörlere Göre Dağılımı

Milyon Dolar(\$)	Yıllık		Ocak	
	2018	2019	2019	2020
TARIM SEKTÖRÜ	4	23	0	0
SİNAİ SEKTÖRÜ	2.706	2.195	122	151
Madencilik ve taşocaklığı	81	91	1	77
İmalat	1.934	2.004	120	73
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	687	99	1	1
Su Temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	4	1	0	0
HİZMETLER SEKTÖRÜ	4.034	3.393	471	416
TOPLAM	6.744	5.611	593	567

İmalat Sanayisinde Alt Sektörlerin Payı (%)

Kaynak: TCMB

Doğrudan Yabancı Yatırımların (DYY) Ülkelere Göre Dağılımı

Sıra*	Ülkeler	2019 DYY (Milyon Dolar)	2019 DYY Ocak (Milyon Dolar)	2020 DYY Ocak (Milyon Dolar)
1	İngiltere	825	190	344
2	Hollanda	844	26	116
3	İsviçre	294	5	24
4	Fransa	176	3	12
5	İtalya	113	15	11
6	Almanya	437	134	10
7	Tacikistan	0	0	10
8	Güney Kore	51	5	5
9	Belçika	71	46	4
10	İspanya	220	32	4
11	Amerika Birleşik Devletleri	342	25	4
12	Kuveyt	58	4	4
13	Hong Kong	45	1	4
14	Lüksemburg	157	4	3
15	Virgin Adaları (İngiliz)	42	3	3
16	Katar	570	0	3
17	Çin	26	2	2
18	Çek Cumhuriyeti	12	1	1
19	Kanada	5	0	1
20	Suudi Arabistan	12	1	1
LİSTE TOPLAMI		4.300	497	566
TOPLAM		5.611	593	567

Sıralama 2020 Yılı Ocak ayına göre dir.

Kaynak: TCMB

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

E-SERBEST BÖLGELER

Serbest Bölgelerin Sağladığı Avantajlar

- Üretici Kullanıcılar için Vergi Avantajlarından Yararlanma İmkânı
- Orta ve Uzun Vadede Geleceği Planlayabilme İmkânı
- Kâr Transferi İmkânı
- Ticaret Kolaylığı İmkânı
- Gümrük Vergisi Prosedüründen Arındırılmış Ticari Faaliyet İmkânı
- AB ve Gümrük Birliği Kriterlerinin Gerektirdiği Serbest Dolaşım Belgelerinin Temini İmkânı
- Eşitlik Prensibi
- Zaman Kısıtlaması Bulunmaması
- Pazar İhtiyaçlarına ve Şartlarına Göre Serbestçe Belirlenecek Ticari Faaliyet İmkânı
- Gerçekçi Bir Enflasyon Muhasebesi İmkânı
- Yerli ve Yabancı Tüm Pazarlara Erişim İmkânı
- Azaltılmış Bürokratik Prosedür ve Dinamik İşletme Yönetimi
- Stratejik Avantaj
- Her Türü Ticari ve Sınai Faaliyete Uygun ve Ucuz Altyapı İmkânı
- Tedarik Zinciri İmkânlarından Yararlanma Kolaylığı

Serbest Bölgeler

➤ 18 Serbest Bölgede 2020 yılı Ocak ayı itibarıyla 71.457 kişilik istihdam sağlanmıştır.

Serbest Bölgelerin Ticaret Hareketleri (Milyon ABD Doları)

Milyon Dolar	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Yurtiçinden Bölgelere	2,971	2,887	2,732	2,205	2,125	2,376	2,563	2,665
Bölgelerden Yurtdışına	7,071	7,701	7,958	7,494	7,041	7,525	8,147	7,978
Yurtdışından Bölgelere	7,257	7,490	7,059	6,550	5,868	6,404	6,453	5,633
Bölgelerden Yurtiçi	5,754	5,162	4,683	4,012	3,999	4,073	3,766	3,379
TOPLAM TİCARET HACMI	23,053	23,240	22,432	20,261	19,033	20,378	20,929	19,656

Kaynak: Serbest Bölgeler, Yurt Dışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü

- **2019 yılında, serbest bölgelerde gerçekleştirilen toplam ticaret hacmi bir önceki yıla göre %6,1 oranında azalarak 19,7 milyar dolar olmuştur.**

Serbest Bölgelerde Sektörel Yoğunlaşma

İstanbul AHL	Hizmetler ve yazılım
Antalya	Yat inşası, medikal aletler
Kocaeli	Gemi inşası
Avrupa	Hazır giyim
Mersin	Hazır giyim
Bursa	Otomotiv alt endüstrileri
İzmir	Deri
TÜBİTAK-MAM	Ar-Ge faaliyetleri
Adana-Yumurtalık	Gemi tamir ve bakımı

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

F- İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU VE ÇOK TARAFLI TİCARET

Ticari İlişkiler

➤ İkili Ticari İlişkiler

Avrupa, Asya-Pasifik, Avrasya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Sahra Altı Afrika, Amerika

➤ Bölgesel Ticari İlişkiler

AB, EİT, D8, KEİ, İİT, İSEDAK

➤ Çok Taraflı Ticari İlişkiler

DTÖ, G20

STA Ülkeleri

1. EFTA (Norveç, İsviçre, İzlanda, Liechtenstein) (1992)
2. İsrail (1997)
3. Makedonya (2000)
4. Bosna Hersek (2003)
5. Filistin (2005)
6. Tunus (2005)
7. Fas (2006)
8. Suriye *
9. Mısır (2007)

10. Arnavutluk (2008)
11. Gürcistan (2008)
12. Karadağ (2010)
13. Sırbistan (2010)
14. Şili (2011)
15. Güney Kore (2013)
16. Mauritius (2013)
17. Lübnan**
18. Kosova (2019)

19. Malezya (2015)
20. Moldova (2016)
21. Faroe Adaları (2017)
22. Singapur (2017)
23. Sudan**
24. Venezuela**
25. Katar **
26. Gana **

(*) Askıda

(**) İç onay sürecinde

STA Müzakereleri Devam Eden Ülkeler

Aktif Müzakereler

1. Japonya
2. Tayland
3. Endonezya
4. Ukrayna
5. Somali

Diğer Müzakereler

1. Peru
2. Kolombiya
3. Kamerun
4. MERCOSUR
5. Kongo Demokratik Cumhuriyeti
6. Körfez İşbirliği Konseyi
7. Pakistan
8. Ekvator
9. Meksika
10. Cibuti
11. Çad

G-20 Dönem Başkanlığı

- ABD, Almanya, Arjantin, Avrupa Birliği, Avustralya, Brezilya, Çin, Endonezya, Fransa, Güney Afrika, Güney Kore, Hindistan, İngiltere, İtalya, Japonya, Kanada, Meksika, Rusya, Suudi Arabistan ve Türkiye'den oluşmaktadır.
- G-20 ülkeleri, dünya ekonomisinin %80'ini; küresel ticaretin %75'ini ve dünya nüfusunun yaklaşık üçte ikisini temsil etmektedir.
- G-20 Dönem Başkanlığı her sene bir üye ülke tarafından yürütülmektedir. G-20 Dönem Başkanlığı 2019 yılında Japonya tarafından üstlenilmiştir. 2020 yılında ise Dönem Başkanlığı Suudi Arabistan'a geçmiştir.

İhracatın Ülke Gruplarına Göre Dağılımı

Ülke Grupları	2019 (Milyon Dolar)	2019 Şubat (Milyon Dolar)	2020 Şubat (Milyon Dolar)	2019-2020 Şubat (% Değişim)
AB(28)	88.025	7.391	7.053	-4,6
BDT Ülkeleri	9.560	708	867	22,5
EFTA Ülkeleri	1.795	125	195	56,1
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı	8.709	630	682	8,4
İslam İşbirliği Teşkilatı	48.772	3.728	4.048	8,6
Karadeniz Ekonomik İşb.Teşkilatı	20.450	1.589	1.681	5,8
OECD Ülkeleri	98.053	8.049	7.984	-0,8
STA Yapılan Ülkeler	20.174	1.506	1.755	16,5
Türk Cumhuriyetleri	5.108	356	426	19,5

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, TÜİK

Ticaret Bakanlığı Yurt Dışı Teşkilatı

Halihazırda **110** ülke, **157** Merkez ve **3** Daimi Temsilcilikte **162** Ticaret Müşaviri/Ataşesi görev yapmaktadır.

Ticaret Bakanlığı Yurt Dışı Teşkilatı

